

Wat een meisje vermag

Emmanuel van Driessche

bron

Emmanuel van Driessche, *Wat een meisje vermag*. W. Rogghé, Gent 1856

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/drie015watm01_01/colofon.php

© 2017 dbnl

Inleiding.

Smartelyk is het te zien hoe de stoffelyke, zoo wel als de zedelyke, toestand van Vlaenderen sinds eenige jaren verslecht en verkankerd is.

Geen land was er in Europa, waer de handelsbeweging, waer de neering zoo schoon, zoo gerechtig verdeeld was als voorheen in Vlaenderen.

De groote handel, met dien van Holland verbonden, vereenzelvigd, spreidde zich ontzaggelyk over de geheele wereld uit! Ja, Nederland was groot, Nederland was reusachtig op het gebied des koophandels!....

De alles omvattende groote handel van Nederland vertakte zich wyds en zyds in de burgerklassen en deed daer eene ontelbare menigte kleinere bedryven ontstaen, die den grooten handel voedden' en ten zelfden tyde door den grooten handel gevoed werden; die onderlinge verzekering van bestaen was de grondslag waerop een groot Volk zyne toekomst moest vestigen.

By de handeldryvende burgery leefde het ontelbare heir van werklieden, die, om zoo te zeggen, door de

kracht hunner armen de samenleving onderschragen.

En wat is er van dien drievoudigen handelscolos geworden?

De groote handel bestaet nog; de moedige vlaemsche werkman bezit nog zyne kloeke armen, ja, doet derzelver kracht nog levendig gevoelen; maer de burgerhandel is verdwenen! de burgerhandel is gedood!....

En daerin juist ligt het groote kwaed; daeruit is de kanker ontstaen, die heden Vlaenderens hart afknaegt!...

De afstand tusschen den grooten handelaer, tusschen den wereld-speculant en den nederigen werkman, den voortbrengenden arm, is te oneindig groot.

Er kan geen evenwigt bestaan, er kan geene regtstreeksche belangverdeeling gesteld worden, tusschen het alles verpletterende kapitaal en den arbeid des gedweeen werkmans.

De werkman is het afgezonderde tuig, is de bewegelooze spil geworden, waerop de magt der kapitalen draeit.

De arm is, door de kracht zelve, die hem voeden moest, verlamd geworden.

De burgerhandel, die de bekrachtigende schakel tusschen de magt der kapitalen en den arm des werkmans daerstelde, en waerin de ware grootheid, de wezenlyke welvaart van Vlaenderen besloten lag, die burgerhandel is geheel geknakt.

De Vlamingen, die vroeger door eenen kleinen handel hunne huisgezinnen een heerlyk bestaan verschafden, hunne kinderen tot den beschaefden stand konden opleiden, zyn heden tot eenen beweenswaardigen staet van ellende vervallen; ja, moeten ten huidigen dage zich onder de menigte gebreklydende werklieden scharen, of wel hunnen toevlugt tot den vernederenden bedelzak nemen!....

I.**Het huisgezin Goents.**

Pieter Goents was over vyf-en-twintig jaren een deftige burger, die, met wekelyks eenige stukken lynwaed te doen vervaerdigen, zyn huisgezin van het noodige voorzag en langzamerhand zynen kleinen handel zag aengroeijen.

De man spaerde zich ook geene moeite.

Hy ging regelmatig alle weken op gestelde dagen naer de merkten van Gent, Lokeren, S. Nikolaes en Dendermonde, om zynen voorraad vlas ten profytigsten aen te koopen. De bewerker kocht regtstreeks van den kweeker en de winst was des te grooter daer zy te minder verdeeld werd.

De zorgvuldige huisvrouw bewaekte intusschen den weefstal en liet niet veel meer dan den rook uit de schouwpyl verloren gaen.

Een aental wevers en spinsters werkten by Pieter Goents en wonnen een schoon dagloon; het vervaerdigde lynwaed werd door den vooruitzichtigen Goents aen den grooten handel overgeleverd.

Hy was dus de man, die de laegste klas des volks aen de groote handelsbeweging schakelde; by was de man, die den arbeider brood voor werk verzekerde. Ingevolge was hy een der nuttigste leden der samenleving.

En zyn gansch vermogen bestond in niet meer dan tien duizend franken.

Engeland bragt zyne stoomtuigen in beweging en overstromde de wereld met eenen vloed van nieuwe goedkoope voortbrengsels.....

België moest Engeland navolgen.

Maer om eene kleinere magt eene grootere te doen navolgen, zou, naer evenredigheid, de beweging der kleine moeten verdubbeld wezen om gelyken uitslag te kunnen opleveren, en dit was hier op verre na het geval niet.

België werd onder den groeten mekaniek-handel van zyne gebuerlanden verpletterd.

Pieter Goents zette zynen koophandel yverig voort, vuerde zynen moed aen naermate de zaken slechter gingen en hield zoolang mogelyk voet by staek.

Door zorg, yver en zelfsoffering hield hy zyn werkhuis open tot over eenige jaren. Dan was het hem niet langer mogelyk het nog vol te houden. Zyn bezit verminderde dagelyks, en zyne moedige poogingen werden met achteruitgang beloond.

Zyn handel was te niet, en er stond hem niets te doen dan zelf werkmans te worden.

Die vernedering was den vader des huisgezins, die tot dan toe eerlyk zyne kinderen had opgekweekt, een smartelyke toestand. Doch, men maekt van nood eene deugd. Zyn oudste zoon Karel was een volwassen kloeke jongen; zyne twee dochters, Nella en Amalie, hadden eene goede opvoeding genoten en waren in het vrouwen-handwerk zeer ervaren; de moeder was nog kloek genoeg om de huishoudelyke bezigheden te verrigten.

De vader en de zoon zouden dan op eene fabriek gaen werken; de dochters zouden hare handigheid in waschen naeiwerk by de ryke familiën benuttigen, de moeder kon alles in de keuken verzorgen. En het zoo diep vervallene vlaemsch huisgezin zou zich zelve aldus door bewonderenswaardigen moed voor gebrek vry houden.

Maer, helaes! die beproeving was nog niet smartelyk genoeg. Een onbegrypelyk besluit der Alvoorzienigheid moest de ongelukkige familie nog wreeder ter neêr drukken!

Het uitgeputte Vlaenderen werd door eene vernielende ziekte, door de ongenadige hoofdkoorts bezocht; van huis tot huis, en by voorkeur in de gezinnen waer de ellende heerschte, velde zy hare slagtoffers neêr, rigtte zy hare verwoestingen aen!...

De familie Goents werd ook niet gespaerd.

De geessel trad den drempel des huizes over. De vader, de moeder, en de jongste dochter, Amalie, werden eerst aengetast. Karel en Nella verzorgden de zieken.

Dag en nacht zwoegden de brave kinderen om hunne ouders en hunne zuster te redden! maer de ziekte woedde hoe langs zoo heviger! De moeder stierf; Nella werd ook door de koorts overvallen, en Karel, de twintigjarige jongeling, bleef alleen, te midden dier woesteny van lyden en ellende, ongedeerd!

By Amalie nam de koorts af, het meisje was byna gered, de vader ook beterde langzaam, er was veel hoop den braven man te behouden en Karel vleide zich reeds met de troostende verzekering weldra een einde aen hun lyden gesteld te zien, toen de moedige jongeling zelf op eens door de ziekte zoo hevig werd aengerand dat hy bedlegerig werd en zeven dagen later een lyk was!...

Nu bleven nog de twee dochters en de vader aen de

goedjonstige dienstbewyzingen der geburen overgelaten; na hevig, na onbeschryflyk lyden, beterden evenwel de zieken. Amalie was nu, schoon nog zeer zwak, reeds in staet gesteld hare zuster te helpen; de vader, alhoewel de ziekte by hem scheen geweken te zyn, bleef nog krachteloos en lydend.

Toen de volgende lente met hare zoele warmte de aerde begon te verkwikken, waren de gespaerde leden der familie Goents geheel tot de gezondheid weêrgekomen. Maerzy waren van alle bestaenmiddelen ontbloot; kleederen, huisraed, werkgerief alles was verkocht geworden om hun ellendig bestaen tot de volkomene genezing te verlengen. Daerenboven had by vader Goents de ziekte spooren nagelaten, die hem waerschynelyk voor immer tot den arbeid onbekwaem zouden maken; zoodanig was de man vervallen dat zyne moeijelyke ademhaling hem het gaen tot eenen grooten last maekte.

Nella en Amalie waren goed hersteld. By de jonge meisjes had de kracht der jeudige natuer volkomen de bovenhand genomen, en zy voelden zich, zoo goed als voór hare ziekte, in staet om met aenhoudenden moed te arbeiden.

Maer wat zouden zy aenvangen? Waer zy te voren werk en broodwinning bekomen hadden, vonden zy nu niets! Al hunne hulpmiddelen waren uitgeput; de armoede, de schrikkelyke ellende grynste het ongelukkige gezin in het verschiet tegen.

Een schrikbeeld vertoonde zich tegelyk aen vader en beide dochters... Alle dry beefden, ja, sidderden by de gedachte aen den bedelzak!...

Ha, als men door werken, door moedig arbeiden, door dag en nacht te slaven, immer eerlyk zyn brood heeft gewonnen! als men steeds deftig heeft kunnen

bestaen! als de menschelyke waardigheid dat zeker iets in het hart heeft doen ontkiemen dat ons voor lafhartigheit, dat ons voor vernedering doet afschrikken! Ha, dan moet het wreed zyn tot bedelen gedwongen te wezen! dan moet het hart door een gloeiend vuer verteerd worden, terwyl de koude, bevende hand zich om eene aelmoes uitreikt!....

Na alles bedacht en overdacht te hebben; na zich de laetste hoop te hebben voelen ontrukken; na den moed herhaalde malen te vergeefs beproefd te hebben, kreeg de familie Goents de verpletterende overtuiging dat er haer niets overbleef dan haer betrouwen op den Algoeden te stellen en... te bedelen of... van gebrek te sterven!...

Hoe bitter weende dan de vader over het lot zyner ongelukkige dochters!... Hoe prangde de boezem der jonge meisjens zich pynlyk om de ellende des ouden vaders!... Ja, dan was de smart der rampzaligen zoohoog gestegen, dat zy - o menschelyke vernedering zulks te moeten bekennen! - dat zy hunne genezing als eene straffe aenzagen...

Nella was een meisjen van twee-en-twintig jaren oud. Amalie telde er nog maer achttien.

Nella was, door de hulp welke zy haren ouderen bieden moest, voorbarig tot den ontwikkelden of verstandelyken leeftyd opgegroeid. Het meisjen was, wel is waer, nog jong, maer zy had van hare teerste jeugd reeds het zwoegen harer ouders gedeeld; zy had menige harde beproeving doorgestaen, en de beproevingen immers zyn de toetsteen des gemoeds; de nood spant de krachten in en versterkt dezelve, zoolang er geene overspanning plaets grypt, - in dit geval kan er ook eene onherstelbare verzwakking ontstaen.

Nella hield het langst haren moed en hare wilskracht by. Vader Goents was oud en zwak, Amalie jong en onervaren. Nella dus moest naer reddingsmiddelen uitzien; in den toestand, waer het gezin zich bevond, kon het niet langer blyven.

Vroeger had Nella op haer dorp een gebuer-meisjen gekend, dat later als dienstmeid naer Brussel was gaen woonen, daer nu getrouwd was en als waschvrouw haer brood won.

Nella kwam op de gedachte om met haren ongelukkigen vader en hare jongere zuster naer Brussel te reizen; dáér, zoo was hare hoop, zouden zy toch wel hun brood kunnen winnen, dáér immers woonen zoovele ryke lieden, die in weelde baden en genoeg in ydele pracht vinden; daer ook moest dan wel veel geld met wasschen en kuisschen te verdienen wezen.

Als de redmiddelen schaersch zyn, en als men onder vele slechte vooruitzichten er maer één vindt dat eenige stralen van hoop laet opvatten, dan kan de keuze geene aerzeling verwekken.

Zonder dan nog grondig al het moeijelyke, al het onzekere van zulk eene onderneming overdacht te hebben, verhief zich de moedige Nella uit de doodende neêrslagtigheid, waer het onheil haer had in gedompeld, en zy sprak:

- Vader! Amalie! ik heb een redmiddel gevonden!... wy zullen naer Brussel gaen. Gy weet, Marianne de dochter van den houtkliever, is immers te Brussel getrouwd en wint daer treffelyk haer brood met voor ryke menschen fyn goed te wasschen; zy zal niet weigeren ons werk te bezorgen; zoo zullen wy ten minste van onzen arbeid kunnen leven en de schande niet te dragen hebben hier de hand om eene aelmoes te moeten reiken!...

De jonge Amalie keurde dit voorstel ligtzinnig goed, en waende zich reeds gered by het enkele vooruitzicht werk te hebben en dan geene armoede meer te moeten lyden.

De oude vader zuchtte en bleef sprakeloos. De man overdacht hoe of zy het aenleggen zouden, om, zonder geldmiddelen, van alles ontbloot, met hem, zwakke en ziekelyke grysaerd, de reis naer de hoofdstad te ondernemen. En wat zou er dan, mogte die reis goed afgelegd worden; wat zou er dan ginder in die, voor hen gansch vreemde, streek met hen gebeuren?

Nella bespeurde de vertwyfeling die zich op 's mans uitgemagerd gelaet afteekende.

- Vader, hervatte zy met nadruk, wilt gy ons dan van schaemte doen sterven, en ons hier, waer wy geene de minste uitkomst meer zien, ellendig langs de straten doen bedelen!

De vader voelde zich door die tael ontroerd; eene nieuwe kracht scheen hem op te wekken en hy sprak op beraden toon:

- Ja, komt, myne kinderen, gy hebt gelyk! wy moeten de schande ontvlieden!... Sterven kan toch maer het einde wezen! Sterven van gebrek! - liever elders dan hier!... Want ik voel in myn verbryzeld hart, dat er het eergevoel nog niet is uitgedoofd!... Dus, moet het u, myne kinderen, nog smartelyker wezen dan my, de schande met rasse schreden op ons te zien aenrukken! Ja, myne dochters, wy zullen gaen!... De hemel zal ons beschermen!

Nella, het brave meisjen, vloog haren ontstelden vader om den hals, kuste de bittere tranen van zyne verbleekte wangen, sprak hem moed in, en poogde hem tot bedaren te brengen.

- Niet waer, myne kinderen, hernam na eene poos de oude man met eene onuitlegbare bitterheid, niet waer, wy zullen niet bedelen!.... Eerder sterven dan ons tot dus verre te verlagen! niet waer, myne kinderen?

- Neen! neen, vader! wy zullen niet bedelen, spraken te gelyk de zusters met bevende stem.

- Hoe zullen wy dan, vroeg nog de vader, hoe zullen wy dan de hoofdstad bereiken? Hoe zullen wy, zonder geld, die reis doen? want wy hebben niets! niets! zelfs geen meubel meer te verkoopen! Hoe zullen wy verscheidene dagen langs de baen doorbrengen?....

Terwyl de vader aldus sprak, trok Nella van onder den versleten doek, die haren maegdelyken boezem bedekte, een gouden kruisken dat zy in de grootste aendoening met overvloedige tranen besproeide.

- Vader, zie hier, stamelde het meisje, wat ik van moeder op haer sterfbed kreeg! Ho, het zal my wel pynlyk wezen my van die laetste gedenkenis te moeten ontmaken! maer, God wil het zoo!... Het is noodig om uw leven te verlengen!... Het is noodig om u, mynen vader, brood te verschaffen!...

Het teêrhartige meisje kuste nogmaels het kruisken en smoorde in diepe zuchten.

- Ho, smartelyke herinnering! gilte de vader terwyl hy het kruisken aenstaerde. - Myne kinderen, verklaerde hy na eene poos, toen ik dit juweeltjen kocht, was ik er geenszins op bedacht hetzelve in omstandigheden, als die waerin wy ons heden bevinden, te moeten verkoopen! Ik schonk het uwer dierbare moeder op onzen trouwdag!...

En terwyl nu die dry rampzalige wezens om het kruisken, om de gedenkenis der zoo droevig verlorene moeder snikten en weenden, hielden zy hunne armen in elkan-

der gevouwen en lieten hunne hoofden op malkanders borst rusten. - Zy maekten aldus eenen smartgroep uit waerby de gansche aerde, waerby het geheele menschdom van afgryzen zou moeten sidderen!...

II.**De wet op de bedelaers.**

Dry dagen waren verlopen sinds het huisgezin Goents besloten had het geboortedorp te zullen verlaten.

Voor aleer te vertrekken, hadden de vader en de twee zusters eenen pynlyken pligt vervuld. Zy hadden hunne stappen naer het kerkhof gerigt om eene laetste bede van vaerwel der afgestorvene moeder en den zoo jong ontslapenen Karel toe te spreken.

Vervolgens waren zy den grooten weg naer Brussel opgegaen. Vier franken was de prys van het kruisken geweest. Vier franken waren dus het gansche bezit, dat die ongelukkigen mogten het 'hunne' noemen. En met dit geringe bezit moesten dry persoenen, waer onder een ouden ziekelyken man, eene lange pynlyke reis, uit het midden van Vlaenderen naer Brussel, afleggen! Reis die aen de eindpael welligt niets anders dan teleurstelling zou opleveren. Immers, zouden zy Marianna in eene zoo groote stad wel vinden? Zou Marianna wel in staet zyn hun spoedige hulp toe te deele? Zou Marianna

wel christelyke liefdadigheid genoeg bezitten om dry ongelukkigen uit hunne ellende te helpen?...

Zy, die reeds zoo veel geleden en zoo vele beproevingen doorstaen hebben, mogen, met zeker regt, de menschelyke goedhartigheid verdenken; het zy den rampzaligen dus niet ten kwade te duiden dat zy, zonder zekerheid, Marianna's liefdadigheid betwyfelden.

Zy reisden intusschen smartelyk voort. De oude vader steunde op de schouders zynner twee dochters, en na elke pynlyke dagreis, waerby het schrale voedsel van de vier franken werd afgeperst, moesten zy op eene of andere pachthoeve langs de groote baen de herbergzaamheid voor den nacht afsmeeken.

Eene schuer, of een hooistal was hun voldoende om er den nacht door te brengen. Zy moesten toch hun voedsel niet bedelen! Immers, zy sliepen toch niet; als men eens zoo diep ellendig is dat men geene uitkomst aen zyn lyden meer ziet, dan is er ook op aerde geene ruste meer. Het wee des harten, de folteringen des gemoeds doen zich op het ryke dons even grievend als in de boerenschuer op een handsvol strooi in de holte des nachts gevoelen!...

Het was in de lente. De natuer herleefde; de aerde spreidde hare hernieuwde schatten ten toon. De olmen boomen schoten hunne vergroende takken en bladeren over den grooten weg uit; de vogelen zongen alom in het veld den eeuwigen lof des Allerhoogsten; alles getuigde van vreugde en genot in de natuer! - alleen de oude vader met zyne twee dochters leden geweldig, niettegenstaende dit heerlyke schouwtooneel der schepping!...

De vreugdeklanken der vogelen drongen hun als een laster door de ziel; het zachte gepiep der herborene insecten sneed hun pynlyk door het hart! Het stille geridse

der bladeren klonk hun als eene aenhoudende weeklagt der menschelyke ellende toe!... Hoe schooner, hoe heerlyker de natuer zich om hen uitspreidde, hoe eindelooser, hoe grievender hunne smarten werden!... Zy immers bleven alleen van het algemeen genot verstoken!... Zy alleen, behoorden tot de hergeboorte der schepping niet!...

De nachtegael zong in het bosch; de krekel piepte onder het gras; de zwaluw zworf vry door de lucht; de kikvorsch kwakte vrolyk by zyn ontluikend kroost! en zy... zy, de armzalige verstootelingen, zy weenden en zuchtten' - en dan nog weenden en zuchtten' zy niet vry! zy vreesden, door vryen stroom aen hunne grievende uitboezemingen te geven, hun onderling lyden nog te vergrooten.

In zulk lyden bestaat geen egoïsmus; de lyders hebben medelyden met elkander en verduren boven hun eigen lyden nog het medelyden met hunne smartgenooten.

De vierde mael zonk de zon naer het Westen sinds de ongelukigen hunne noodlots-pelgrimaedje ondernomen hadden, toen zy in de verte de torenspits van het stadhuis te Brussel boven de gebouwen zagen uitschieten.

Hoe nader hun doel zy kwamen, hoe benauwder hun de boezem klopte! - Van de vier franken hielden zy nog eenige centimen over!... En nu in die groote stad... Helaes! wat stond er hun daer te wachten?

Zy hadden vurig naer het einde hunner zoo pynlyke reis getracht, en nu zy aen dit einde gekomen waren, vroegen zy zich angstvol af of zy niet beter gedaen hadden op het dorp te blyven, en dáér redding of dood af te wachten, dan haveloos naer de hoofdstad te reizen!

In die gemoedsgesteldheid kwamen zy sprakeloos, en afgemat om ten gronde te storten, voor de stadspoort aen.

Hunne schoenen waren van hunne voeten gesleten, hunne kleederen waren letterlyk aeneen genaede lompen; met één woord, de dry ongelukkigen hadden het voorkomen der uiterste ellende!

- Myne kinderen, zuchtte de vader, toen zy nog op eenige schreden van de stadspoort af waren, ik kan niet verder voort, myne voeten zyn ten bloede bezeerd en ik kan byna niet meer adem halen.

- O vader, moedigde hem Nella aen, nog een weinig krachtspanningen wy zullen, hoop ik, toch troost en ruste vinden.

- God gave dat gy waerheid spraket, myn kind, zuchtte de vader met vertwyfeling.

Middeleryl strompelden zy nog pynlyk voort en traden de stadspoort binnen.

Maer nauwelyks hadden zy eene straet wegs gedaen of zy werden aengesproken door een man, die met een degen gewapend en in een fraei uniform gedoscht, naer den toon waerop hy sprak te oordeelen, een hooger gezag moest bekleeden.

- Het is verboden te bedelen! Volgt my!... snauwde hy den ongelukkigen toe.

Als waren de dry smartvolle reizigers van den bliksem ter neêr geslagen, wisten zy terstond geen enkel woord uit te brengen.

Op het tweede ruw bevel des policiebedienden:

- Volgt my!...

Stamelde de oude krachtelooze man:

- Mynheer, verschoon ons, wy bedelen niet... wy...

- Bah! bah! hersnauwde de policieman, gy bedelt niet! dit zeggen de landloopers altemael, en op den duer zou wel gansch Vlaenderen naer Brussel op den rug der ryke menschen komen zitten!

En hy hernieuwde zyn bevel:

- Volgt my!...

Terwyl hy den ouden man aen den arm vastgreep en hem zoo maer meêdoogenloos voortsleurde.

Nella, die nu eerst tot haer zelven kwam, poogde met beleefde en nederige woorden den stadsergeant te doen begrypen dat zy geene landloopers, geene bedelaers waren, maer dat zy om te werken naer de hoofdstad kwamen. Doch te vergeefs wendde zy zich tot de rede diens mans, die voor eenige pligt scheen te hebben bot en onbeleefd te wezen.

Hy dreef met geweld de diep rampzaligen, die schier geen voet voor den anderen meer zetten konden, door de straten heen naer de gevangenis, die men te Brussel met het spaensch woord *amigo* aenduidt.

De oude vader, overstelpt van smart, had, om zoo te zeggen, alle bewustzyn verloren; de grysaerd liet zich gedwee als een offerlam voortslepen.

Amalie weende en snikte zoo luid en zoo pynlyk dat zy de versteendste harten hadde bewogen; en inwendig leed zy evenwel zoo geweldig niet omdat zy haren toestand minder diep inzag.

Nella was als eene stalen veêr, die, ontspannen, weinig kracht schynt te hebben, maer meer weêrstand biedt naer mate men ze geweldiger neêrdrukt.

Het meisje rukte met geweld haren vader uit de handen des baldadigen los en sprak:

- Wy zullen u vrywillig volgen! maer laet mynen vader los! hy heeft geene misdaed gepleegd!...

Zy nam haren vader in hare armen, liet den man op haer rusten en zoo droeg zy hem voort tot dat zy aen hunne bestemming geraekt waren.

Nella vroeg dadelyk om met een hooger policiebeambte te mogen spreken.

Dit verzoek werd haer onmiddelyk toegestaen.

Zy verklaerde zich met eene mannelijke onbeschroomdheid, en tevens met eene welvoegelykheid die den heer policiekommissaris scheen te treffen.

- Wees gerust, gaf haer de heer kommissaris ten antwoorde, zoo gy hier in stad iemand kent, die u werk wil verschaffen om te bestaen, zoo zal er u geen leed gebeuren; anders zult gy alle dry naer een bedelaershuis gestuerd worden. Ik zal inlichtingen doen nemen by de waschvrouw, wier woonst gy my aenduidt, en, zoo zy voor u borg spreekt, zult gy morgen op vrye voeten gesteld worden. Intusschen kunt gy hier vernachten.

En de heer kommissaris liet de ongelukkigen in eene groote plaets brengen. Langs henen de muren waren strooizakken neêrgelegd, waerop de aengehoudene bedelaers konden slapen.

Die plaets zag er allenzins vuil en walgachtig uit.

Een aental gevangene bedelaers zaten of lagen daer reeds op de strooizakken te klappen of te slapen.

Een half dozyn pertachtige straetjongens waren in eenen hoek aen 't spelen en schenen zeer gelukkig daer den nacht te mogen overbrengen; anders moesten zy in de hoeken der deurgaten slapen, en dan hadden zy niet zoo goed als hier kunnen snappen en spelen.

De kleine deugenieten, die op den bedelaersstiel reeds al te goed gesteld schenen om er nog ooit eenen anderen te willen aenleeren, vertelden aen elkander waerof de beste huizen stonden om veel te krygen, en aen welke keukenvensters zy van de meiden of koks de dikste boterhammen konden opdoen; ja, zy schenen, met de schande hunner levenswyze onbewust, en voor de toekomst gansch onbekommerd, zeer te vreden in hunnen ellendigen staet.

De aenkomst der dry nieuwe gasten maekte weinig of geenen indruk op de reeds aenwezigen.

Nella zag dadelyk rond naer de geschiktste plaets om haren vader te laten rusten. Zy ontwaerde eene houten zitbank, die nevens de deur tegen aen den muer stond en liet den ouderling daerop neêrzygen.

Amalie plaetste zich van de eene en Nella aen de andere zyde des vaders.

De lydende man liet zyne verflauwde oogen eens rond dit groote hok dwalen, en zyn grys hoofd zeeg moedeloos op zyne borst.

De beide meisjens bleven in eene beschermende houding nevens hem zitten.

Terwyl de rampzalige vader daer nu in dit bedelaerskot tusschen zyne twee geliefde dochters zat, ontrolde zich op eens zynen geheelen levensloop voor zynen geest. Hy herinnerde zich hoe hy vroeger, geacht en bemind, aen het hoofd van een aenzienlyk werkhuis stond; hy herdacht den tyd toen zyne kinderen klein waren en hy voor deze zoo vrolyk kost en onderhoud won; de beeldtenis zyner geliefde gade kwam hem voor den geest, zy scheen hem toe te spreken: ‘Zie rondom u en besef al de uitgestrektheid uwer ellende!...’

En de wezenlykheid, de afgryselyke wezenlykheid spreidde zich gansch naekt voor zyne oogen in dit akelige bedelaersshok.

Nella bleef slapeloos, in angstvolle bekommering op den morgendstond wachten.

Zou Marianna hen wel komen erkennen!... Zou zy wel voor dry ongelukkigen willen of kunnen borg spreken!... zou er wel dadelyk werk te krygen zyn!... O, moest hunne laetste hoop, moest hun eenig reddingsmiddel ydel wezen!... Zy zouden alle dry naer een bedelaershuis

gestuurd worden, en daer, omringd van boosdoeners en straetloopers, moeten verblyven!...

Terwyl haer die akelige denkbeelden voor den geest zweefden, rilde zy in al hare lidmaten! Ho, hoe afgryslyk! hoe schrikkelyk zou hun lot wezen, moest zoo iets gebeuren!....

Amalie die, overstelpt van vermoeijenis, niet langer hare jeugdige krachten inspannen kon, en ook van natuerswege van eenen minder nadenkenden aerd dan hare zuster was, sluimerde op de bank in, en genoot die woelige rust, die wel aen den slaep gelykt, maer evenwel geene verkwikking geeft.

Zoo verstreek die angstvolle nacht voor onze dry rampzaligen in een bedelaersgevang.

III.**Marianna, de waschvrouw.**

Toen 's anderdaegs het eerste morgendlicht door de met yzeren staven bezette vensters van het bedelaershok schoot en het akelige tafereel van zoo vele ellende klaerder liet bespeuren, sprak de vader tot zyne oudste dochter op angstvollen toon:

- Nella, zou de policie de wooning van Marianna wel gevonden hebben?

- Ik hoop ja, vader, antwoordde het meisje, schoon zy zich zelven tot hopen niet kon overtuigen, en evenwel haren vader poogde gerust te stellen.

- En zou zy voor ons bestaen wel durven verantwoordelyk blyven? vervolgde de oude man met verflauwde stem; gy hebt immers wel gehoord wat de heer policiekommissaris zegde, zy zou moeten voor ons onderhoud borg spreken, en weet gy wel, Nella, dat dit voor haer zoo gemakkelyk niet wezen zal; zy is immers niet ryk en moet ook haren kost met werken verdienen.

- Maer vader, sprak Nella hem verder moed in, zy is

immers toch van ons dorp, zy is eene oude kennis, een meisjen uit de gebuerte; hoe zou zy ons kunnen verstooten! het menschelyke hart is toch zoo slecht niet, vader, om ongelukkigen, als wy zyn, meêdoogeloos van ellende te laten omkomen.

Terwyl het brave kind dit zegde, deed zy zich het grootste geweld aen om hare tranen te kunnen onderdrukken, want hadde zy geweend zy zou den ouden man nog meer bedroefd hebben; maer te vergeefs poogde zy die voorzorg te nemen.

De oude man herhaelde op bitteren toon, één voor één, de woorden: 'het menschelyk hart is toch zoo slecht niet!...' en hy borst in eenen vloed van tranen los.

-

Nella kon zich ook nu niet langer bedwingen, zy ook verleende vryen stroom aen het smartvocht dat haer de ziel bekleemde! Zy weende luidop terwyl zy haren vader tegen hare borst drukte.

Dit erbarmlyk gesnik en geweend deed de jonge Amalie, die door overmaat van vermoeijenis, tot dan toe in hare pynelyke sluimering gebleven was, plotseling ontwaken.

Hoe wreed was haer dit ontwaken!... Waerom mogt het arme kind niet langer in den slaep de bewustloosheid zyner diepe ellende vinden!...

De dag was reeds vol opgeklaerd; de klok had negen geslagen. Op dit uer werden een aental bedelaers door politieagenten uitgehaeld en weggeleid.

Het gezin Goents bleef onaengesproken.

De tyd vervloog pynelyk en langzaam; het was omtrent middag geworden en de ongelukkigen verwachtten nog op ieder oogenblik hulp; by elke beweging richtten zy het hoofd op; by elken voetstap, die zy aen de deur hoorden, meenden zy de troostende, de verlossende Marianna te erkennen. Maer niemand verscheen!...

Door die bittere teleurstelling aengespoord, voelde Nella hare krachten weêr aengroeijen.

Een bediende trad de plaets door, zonder zelfs de ongelukkigen eens te beziën; maer het meisjen sprak hem op zoo beleefden, op zoo innemenden toon aen, dat hy het zich gewaerdigde naer hare woorden te luisteren; zy drong er sterk op aen om den heer kommissaris, dien zy 's avonds te voren gezien had, nog eens te mogen spreken.

De bediende, hoe zeer aen het barsch weigeren ook gewoon, willigde haer verzoek in en ging dadelyk den heer kommissaris verwittigen.

Deze verscheen en op de weemoedige vraeg der ongelukkigen of zy weldra zouden losgelaten worden, antwoordde de politiebeampte:

- Ik heb reeds inlichtingen laten nemen; hebt geduld tot namiddag.

- Ho, mynheer, smeekte Nella, vertraeg toch niet langer onze vrystelling!... Gy ziet, wy zyn zoo diep ellendig!...

De heer kommissaris, getroffen door de lydende schoonheid van het weenend meisjen, gaf den ongelukkigen oorlof hem te volgen.

Hy bragt den ouden vader met zyne twee dochters in eene zael waer alles zuiver en zindelyk was; daer ademden de ongelukkigen toch wat vryer, evenwel mogten zy nog niet vertrekken.

Middag was het reeds geslagen, toen de policieman, die met het nemen van inlichtingen was gelast geworden, op het bureel terug kwam; hy was vergezeld van Marianna, die als van de hand Gods geslagen stond, toen zy bemerkte in wat erbarmlyken toestand hare, voorheen zoo welstellende, geburen van het dorp zich daer bevonden.

Marianna was eene van die goede zielen, die geene vlieg

kunnen zien lyden zonder dat zy eenen traen in het oog voelen opwellen. Zy was een regt medelydend mensch en had een zuiver christelyk hart; ware 't niet geweest dat zy neven die uitstekende gave van christelyk meêgevoelen er nog eene, even zoo uitstekend, bezeten hadde, te regt hadde men haer het edelmoedigste, het liefdadigste schepsel der aerde genoemd.

Maer by de teederste meêgevoeligheid had Marianna ook de gave der gestrengste spaerzaamheid, die, schoon digt aen gierigheid palende, toch in den vollen zin de woords by haer geene gierigheid mogt genoemd worden.

Dikwyls waren die twee, even krachtige, neigingen by Marianna in hevigen stryd.

Als zy iemand in nood zag, stuerde hare edelmoedigheid hare hand naer den zak om te geven, maer niet zoodra had zy aen dit eerste gevoel gehoorzaemd, of hare natuerlyke neiging tot spaerzaamheid verzette zich tegen hare weldadigheid.

Nogthans zou die stryd tusschen tegenoverstaende gevoelens van het zelfde hart dikwyls van de beste zyde, dat is van die der liefdadigheid, gezegepraeld hebben, had niet een derde vermogen, onafhanklyk van haren eigen wil, de zegeprael aen de spaerzaamheid doen blyven.

Marianna was getrouwd. Haer man was spaerzaam; dus moest ook Marianna spaerzaam wezen.

Daeruit volgde dan ook natuerlyker wyze dat Marianna niet de helft van de goede werken verrigtte, die zy wel hadde willen doen.

Hier evenwel stond voor althans geen beletsel voor de uitoefening van haer liefdadigheid.

De ongelukkige, de zoo ellendig neêrgedrukte familie Goents, vroeg naer werk, naer werk om het dagelyksch brood te verdienen. Marianna was yverig, had vele be-

trekkingen in de stad en in de voorgebergten; zy verzekerde dan ook zonder aarzelen den heere kommissaris dal zydien menschen werk zou bezorgen.

By die verklaring werden de rampzaligen in vryheid gesteld.

Na in 't lang en in 't breed uitgelegd te hebben wat al ongelukken er op het dorp, sinds Marianna van daer vertrokken was, voorgevallen waren, en na by Marianna eenen goeden koffy met boterhammen te hebben genuttigd, werd er eerst rypelyk overdacht wat of er te doen stond om dadelyk uit eenen zoo pynlyken toestand te geraken.

Marianna had vele en goede kalanten, maer zy had in haer huis zooveel waschmeisjens als zy er noodig had; er daer oogenblikkelyk twee of meer van wegzenden, dit hadde geene deftige handelwyze geweest. Doch zy had dadelyk iets goeds by der hand. Vroeger, vóór dat zy op hare eigene rekening den waschstiel uitoefende, had zy nog te Schaerbeek op eenen grooten *waschwinkel* gewerkt; daer zou nu nog wel broodwinning te vinden zyn.

- Weest gerust, verzekerde Marianna, vóór avond zal alles afgedaen wezen; morgen reeds zult gy beginnen werken en vooralthans uit uwe armoede geholpen worden.

Marianna ging zonder vertoeven met de meisjens naer bedoeld waschhuis en hare hoop was niet zonder grond geweest; de twee zusters werden als waschersen aengenomen en mogten, van den volgenden dag aen, in dienst treden.

Nu moest er nog vóór avond naer herbergzaamheid uitgezien worden. Marianna kende het voorgeborgte Schaerbeek van straetjen tot hoekjen en het duerde ook

niet lang of zy had by arme, doch deftige liên een zolderkamertjen voor het gezin Goents gehuerd.

Inmiddels de verkregen arbeid vruchten zou opleveren, moest de van alles ontbloote familie toch leven; Nella had reeds aen Marianna bekend dat zy geen centiem meer bezat.

- Nu hoort, zeï Marianna, ik zal u uit verlegenheid helpen, ziet hier om te beginnen - en zy leende een vyffrankstuk; ik zou, zoo vervolgde zy, toen hare tweede neiging opwelde, u dit geld wel geven, maer, myn man... gy verstaet, wendde zy zich op anderen toon tot vader Goents, als men een man heeft.....

- Ho, wees gerust, goede Marianna, viel Nella in de rede, het eerste geld, dat wy voor ons werk ontvangen zullen, zal gebruikt worden om u het geleende weêr te schieten.

- Goed, goed.... viel Marianna in de rede; en, zoo snapte zy voort, nu moet er eventjens voor wat huisraed en bedding gezorgd worden! Komt, gebood zy den beiden meisjens, terwyl zy zich gansch vreugdig gevoelde eene goede daed te mogen verrigten, zonder hare spaerzaamheid te moeten kwetsen, komt, wy zullen seffens naer myn huis loopen en het noodigste gerief voor uw huishouden meêbrengen; vader zal intusschen hier in zyne nieuwe wooning wat rusten... Komt!...

De twee meisjens vergezelden de *krygele*⁽¹⁾ Marianna, die hun het onontbeerlyke huisgerief zou leenen, en den daer op volgenden nacht was het gezin Goents in het voorgeborgte Schaerbeek op een klein en armoedig, doch

(1) Algemeen door het volk aengewend in den zin van *zeer werkzaam*.

voldoende en reddend voor de ongelukkigen, zolderken gehuisvest.

De verstootelingen der zamenleving hebben zoo gering eenen troost noodig, om de hoop in hunne ziel te laten dalen!

De arme familie zag nu reeds in de toekomst een schrael doch eerlyk bestaen, dat zy, wel is waer, slechts door zwaren arbeid zou verwerven. Maer dit was immers voor de ellendigen reeds een schat; zy zouden dan toch de schande der bedelary niet moeten verduren! Zy zouden door eigen krachten, door eigen werk bestaen, en dan had hun immers niemand iets te verwyten!

Ja, wy vreezen niet het te verklaren, reeds dien eersten nacht op dit armoedig, van alles ontbloote zolderkamertjen schoot den rampzaligen reeds eene strael van geluk tegen; nu eerst, na zoo veel hooploos lyden, genoten zy de verkwikkende rust van den slaep....

.....

Uit het reeds beschrevene zal de opmerkzame lezer welligt reeds opgemaekt hebben dat vader Goents een dier voorvaderlyke vlaemsche charakters was, die moedig in den tegenspoed en gelaten in de uiterste ellende, als grondslag van al hunne handelingen, de eerlykheid, de regtschapenheid op den bodem van het harte dragen. Zulke lieden zyn zoodanig door de overtuiging van hun opregt godsdienstig gevoelen gesterkt, dat zy by hun sterfuer zelfs, het noodlot, dat hun vervolgt, niet vloeken, maer zich tot den laetsten adem aen den wil des Albestuerders gelaten onderwerpen.

Voor hem vreesde hy niet den storm der onheilen nog heviger te voelen woeden; voor hem kon het weinig schelen of al de rampen uit de helsche afgronden op zyne neêrgedrukte kruin uitstortten! Hy immers kon maer

sterven, sterven van ellende, bezwyken onder den overlast van smarten! En waerom zou hy gevreesd hebben te sterven? Eens der aerdsche wroegingen ontruikt, moest hy immers by zynen hemelschen Vader het loon zyner bestendige deugd gaen ontvangen!...

Maer zyne kinderen!.... zyne verlatene dochters!.... Aen de ellende, aen het verderf der wereld, op den woeligen stroom des levens, overgelaten! aen alle gevaer blootgesteld!... Wat zou er van haer geworden?

Dit bekommerde den ouden vader; die ongerustheid kwol hem den geest, en de vrees voor de toekomst zyner kinderen was de grootste oorzaak van zyn grievend lyden.

Nella was een meisjen van verstandigen en karaktervollen aenleg; het ongeluk had haer hart getemperd; het lyden had haer gemoed bekrachtigd en gevormd. Wy hebben het reeds gezegd, zy was niet slecht aen eene veêr te vergelyken, die, terwyl zy ontspannen is, er zeer slap uitziet, maer merkelyk in kracht toeneemt, naer mate men ze geweldiger neêrdrukt.

Amalie was nog jong, maer liet evenwel reeds blyken dat zy nooit de wilskracht, het zelfsbeleid hebben zou, waervan hare zuster in hunnen ramspoed reeds zoo schitterende proeven had gegeven.

In den toestand waer de ongelukkigen zich nu bevonden, en by de flauwe strael van hoop, die hun reeds uit het duistere verschiet der smarten toeschoot, dacht Nella op middelen na, om het huishouden, zoo spoedig mogelyk in regel te brengen; er zou altyd zeker haren vader niets ontbreken. Zy bereidde er zich ook op voor, om des anderendaegs zich op het werkhuis beleefd, vlytig en gediensstig te toonen, om het vertrouwen der meesters te winnen.

Amalie overdacht ook zoowel het een en ander, maer hare denkbeelden liepen op minder ernstige zaken uit. Zy rekende, met den geheelen zomer neerstig te werken en te sparen, tegen den winter toch wel een nieuw kleedjen, al ware 't dan ook maer een katoenen, te kunnen koopen, om er zoo wat ordentelyker uit te zien.

Nella zou eerst vooral huisraed, beddegoed, met één woord het strikt noodige aenkoopen.

Amalie was van gevoelen dat een spiegel een onontbeerlyk meubel voor een achttienjarig meisjen is.

Hadde een jongman aen Nella van liefde gesproken, zy zou wel zeker gedacht hebben: ‘Spot die met my!...’

Ware Amalie door een paer lieve oogen aengekeken geworden zy zou zich met eene zekere fierheid afgevraagd hebben: ‘Zou die jongman my wel beminnen!...’

Men ziet het, de twee gezusters, schoon even fraei, even bevallig en zwierig van lichaemsbouw, verschilden gansch voor het innerlyke.

Nella was een verstandig en zedig meisjen, dat op zyne twee-en-twintig jaren volslagene vrouwendeugd aen den dag legde.

Amalie daerentegen was ligtzinnig, oppervlakkig en op hare achttien jaren nog geheel kinderachtig.

Daegs na hunne aenkomst waren de twee vlaendersche meisjens naer het waschhuis gegaen en zy waren er met veel vriendelykheid ontvangen geworden; zy verrigten' hun werk goed en wonnen weldra het vertrouwen der meesters.

Zoo leefde de familie Goents voort, en kwam langzamerhand uit de slaverny der ellende tot het werkelyke leven terug.

Marianna ging hun van tyd tot tyd bezoeken; en de meisjens lieten dan ook niet na op de zon- of feestdagen al eens naer stad by hunne weldoenster te gaen.

Eenige maenden na de aenkomst te Brussel, had de jonge Amalie haer vorig lyden byna teenemaal vergeten.

Nella hoopte op de toekomst. Iets nogthans verontrustte haer grootelyks.

Vader Goents bleef voortdurend zwak en afgetrokken; te vergeefs poogden de meisjens hunnen ouden vader op te beuren. De man was te hevig getroffen geweest; zyn hart was te diep gewond om zoo gauw hersteld te wezen.

De liefde, de engelachtige teederheid zyner kinderen alleen, liet hem toe nog genoeg in het leven te scheppen.

IV.**Twee jonge heeren op wandeling.**

Reis buiten het voorgeborgt Schaerbeek, op eenen afstand van ruim eene halve myle van Brussel, ligt een frisch, een aengenaem, een bekoorlyk dal; gewoonlyk duidt men het met de fransche benaming: '*Vallée de Josaphat*' aen. Door de middenstreek van dit dal kronkelt, langs henen eene immer zacht murmerende beek, een voedpaedjen dat van beider zyden lieflyk bezoomd is.

Omtrent het middenpunt der vallei borlt eene natuerlyke bron haer kristalyn-water op en voedt het kronkelende beekjen, dat op zyne beurt eenen uitgestrekten vyver van water voorziet.

Noord- en oostwaerts van dit pardysachtige dal strekken zich onmeetbare koornvelden uit; zuids verheffen zich insgelyks bebouwde heuvels aen welker voet zich eene langwerpige vlakke weilanden, gelyk een groot fluweelen vloerkleed, uitspreidt en zich tot aen de huizingen van Schaerbeek verlengt. Langs den westerkant is de grond tot moeshoven en pachteryen benuttigd.

Het was in de lente van het jaer na de aenkomst der familie Goents, op eenen schoonen vooravond der maend mei, toen twee jonge heeren het kronkelpad der '*Fontaine d'Amour*' bewandelden en de volgende samenspraek hielden:

- Zoo, Willem, het was dan opzettelyk dat gy u verleden zondag ziek verliet; het was dan om klaer te laten blyken dat gy naer de '*Campagne*' van Mev. de Wallin niet wilde gaen?

- Immers, wat zou ik daer al goeds verricht hebben, Alfried, vatte de eerst aengesprokene het woord op, ik kan het niet over myn hart krygen om tegen wil en dank ydele plegtplegingen te maken.

De jongman die aldus sprak, zag er hoogstens twintig jaren oud uit, en had een zeer deftig, tevens zeer zedig voorkomen.

- Men zegt, hernam Alfried, die er hupscher en vlugger uitzag, men zegt, dat het feest van voorleden zondag nogthans grootelyks ten uwen opzichte gegeven werd; men verwachtte er u met ongeduld en uwe afwezigheid heeft er alles doen mislukken. Mev. de Wallin zag er uit als hadde zy dry dagen regenweder doorgestaen; hare lieve dochter, ik zeg *lieve*, herhaelde Alfried met slimmen nadruk, was zoo bedroefd dat niets hare gewoone vrolykheid kon opwekken; eindelyk heeft zy eene ligte ongesteldheid voorgewend en zich in hare kamers opgesloten; uw heer vader was ook zeer misnoegd en, terwyl hy het een en ander hoorde fluisteren, mompelde hy met eene zekere gramstoorigheid: 'De koppige jongen zal my gehoorzamen!.....'

- Alfried, zegde nu Willem, gy moest my daerover niet spreken, gy weet dat het myn pyn doet mynen vader in deze zaak niet te kunnen gehoorzamen; gy weet ook

dat hy my graeg met mej. Eugenie de Wallin zou zien trouwen; dit huwelyk strydt tegen myne gevoelens; ik bemin mej. de Wallin niet en zou haer ook nooit kunnen beminnen; dus meen ik wys en voorzichtig te handelen met my van den beginne af tegen de plannen myns vaders te verzetten, en met klaer te laten uitschynen dat ik nooit in dit huwelyk toestemmen zal.

- Gy hebt volkomen gelyk, Willem, bemerkte Alfried, en het verheugt my te hooren dat gy langzamerhand tot myn liefde-stelsel overkomt; ik zeg maer: Leve de vreugde van het jongmansleven! Wy moeten onze jeugd waernemen, later hebben wy nog al den tyd om eene goede, ryke party te doen; wanneer frissche jongmans, als wy, hunnen duivel dood gevierd hebben, zyn zy immers nog goed genoeg om hunne oude dagen op kosten der beurs van eene of andere bemiddelde erfgename te slyten.

- Ik versta het zoo niet, Alfried, onderbrak Willem; ik heb niets tegen het huwelyk, maer ik zal nooit trouwen met eene vrouw, die ik niet bemin, al bezate zy de helft van een koningryk.

- Drommels! drommels! keurde Afried af, voor een schoon rond fortuintjen zou men al iets doen! immers het huwelyk bindt toch de beenen niet vast, het hartjen wordt zoo maer op eene geestelyke wyze aen den band gelegd; men blyft toch vry vreugde te zoeken waer vreugde is.

- Gy weet, Alfried, dat wy elkander op dit punt gants niet verstaen kunnen, zegde Willem, en hy liet blyken dat hy liever over wat anders dan over huwelyken hadde gesproken.

- Gy hebt ongelyk, Willem, myne levenswyze niet te volgen, ging Alfried evenwel voort; ziet ge wel, ik

ben nu nog maer vyf-en-twintig jaren oud en nu heb ik toch al minstens tweemaal zooveel geliefden gehad als ik lenten tel; ik heb sedert een tiental jaren in de vreugde, in het genot gezwommen, denkt gy dat ik daer nu een zierken om te slechter ben?

- Gy zyt er ook niet te beter om, antwoordde vry weg de goedaerdige Willem, en als gy op uwe voetstappen van over tien jaren moestet terug gaen, zoo zoudt gy er gewis overvloedige stoffe tot gewetensonderzoek vinden; hoe vele schuldellooze meisjes!.....

- Ust! ust!.. nam hem Alfried het woord af, ik bid u, vriend, geene sermoenen! Gy zyt immers te verstandig om uw jongmans-geweten te willen onderzoeken.... en wat die meisjes betreft... Wy koopen eenen hoed, eenen schawl... en, drommels, daarmee is alle eer gedekt!...

En de wulpsche jongeling lachte luidkeels, even als iemand die lacht zonder ziel.

- Nu, Alfried, laet ons dit gesprek staken, zeide Willem eenigzins wrevelig, ik zou u moeten waerheden zeggen, en waerheden zyn soms al zware lasten op het hart.

- Nu, nu, viel de losbol op zynen gewoonen schertsenden toon in, laet ons dan wat over paterkens en nonnekens klappen!....

- Ook dat niet, hernam Willem; maer, vervolgde hy, om de samenspraek te keeren, haddet gy my laetst niet gezegd dat gy voornemens waert u op den handel toe te leggen, dat gy een handelhuis wildet overnemen?

- Er is spraek daarvan geweest, antwoordde Alfried, maer wat heb ik noodig my het hoofd met handelszaken te breken; ik heb fortuin genoeg om te leven, ik hoef voor geene toekomst te zorgen, en daerenboven, zoo als ik u verklaerd heb, wanneer het jongmansleven my zal

verdrieten, dan zal ik met eene of andere ryke markiezin trouwen; zoo kan ik de rest myner dagen slyten in een rytuig met twee of vier paerden bespannen.

Daer was het gesprek weêr op het oude thema geraekt.

Immers als men een groot zot gedacht in het hoofd heeft, zoo als Mr Alfried, dan is het geenszins te verwonderen dat de goede rede er geene plaets meer vindt. ‘De mond stroomt over waervan het harte vol is.’

Op dit oogenblik waren onze twee jonge heeren juishet kronkelpad uitgekomen, en zy bleven voor een pracht tig landhuis staen.

Een uitgestrekte vyver, waerin de woekerende visch genotvol speelde, en een digt beplant bosch dat frissche avond-schaduwen uitspreidde, omringden het kasteel.

Willem bleef dit voortreffelyk landgezicht aenstaren; hy beluisterde het zoete gekweel der vogelen, hy bewonderde het dartelend heen en weêr spartelen der vischjens en het schoone, het verrukkelyke der lieve lente vond vryen toegang tot zyn gevoelig hart.

Alfried zag naer de deuren van het kasteel uit, en trok Willem uit zyne opgetogenheid met de vraeg:

- Zouden hier geene lieve dochters zyn?

Willem sloeg geene acht op die vraeg; de twee jonge heeren stapten voort en toen zy verder de weiden naer den kant van Schaerbeek doortrokken, ontmoetten' zy twee jeugdige meisjens, die eene volle mand met lynwaed naer de bleekery droegen.

By zulk eene ontmoeting bleef Alfried nooit onverschillig. Hy liep op het smalle pad, waerop de meisjens hem te gemoet kwamen en hem niet konden ontwyken, vooruit, sprak met malle en losse woorden de twee waschersen, die poogden voorby te gaen, toe, greep vervolgens, die welke langs zyne zyde was en de jongste scheen te

zyn, in de lenden en poogde haer te kussen, toen de oudere de mand op den grond liet rusten en den onbeschaemden met klem en waardigheid vroeg wat of hy van haer begeerde.

De toon, waerop het meisje hem toesprak, had den hupschen jonker getroffen; ook voelde hy zynen verleiderstrots onder den scherpen blik der jonge maegd nedergedrukt. Zoo verheven, zoo waardig was de toon die in hare woorden lag; zoo krachtig, zoo doordringend was de opslag harer oogen.

Willem was intusschen tot by hen genaderd, en, als door een bovennatuerlyk gevoel aengegrepen, bleef hy het oudste meisje aenstaren.

De jonge maegden namen hare mand weêr op en gingen voort.

Alfried hief zich uit den slag met eenige laffe en zwetsende uitdrukkingen.

Willem zag met kloppenden harte de twee bekoorlyke waschmeisjens achterna. Bekoorlyk ja, de oudste voornamelyk scheen hem bekoorlyk toe.

Zy had gitzwarte lokken, die van onder een fraei eenvoudig kapjen stroomden en bruine glinsterende oogen, die den trotschen Alfried doorboord hadden. Dit meisje kwam hem treffend voor als een ideâel beeld dat hy niet voor de eerste mael zag, maer dat hem in zyne droomen, in zyne dichterlyke verbeelding reeds meermalen had bekoord.

Het jongere meisje was blond, en welligt fyner van aengezicht en tengerder van leest, maer zy had die uitdrukking, dien veelbeduidenden oogopslag der andere niet.

Beide meisjens waren gekleed zooals de wascheressen omstreeks Brussel het gewoonlyk zyn: een kort rokjen, witte kousen, een gebloemd katoenen jakjen en een halsdoekjen waren de kleedingstukken, die meest in het

oog vielen en den waren stempel der waschmeisjens uitmaekten.

- Hoe zoo, sprak Alfried tot Willem, die steeds roerloos zyne blikken op het zwarte meisjen gevestigd hield, zult gy nu de verliefde gaen spelen? Waerop staet gy nu zoo te zien?

Willem bewoog niet.

Alfried schudde hem by den arm en vroeg:

- Hebt gy uw verstand verloren, of zyt gy blind gestraeld door de zwarte kykers van die booze straetloopster?

- Ho! Alfried, sprak Willem nu op gevoelvollen toon, terwyl hy uit zyne opgetoogenheid ontwaekte, wat is die jonge vrouw schoon!... schoon als een beeld!... schoon als de seraphynen waervan ons de dichters verhalen!...

Alfried barst in een hevig lachen uit.

- Ik geloof waerlyk dat gy gek wordt, riep hy uit, en hy herhaelde op spottenden toon: 'Schoon! schoon als een beeld! schoon als de seraphynen!...' Ah, ah, ah!... en de ligtzinnige jongman lachte dat hy schokte.

Willem gaf geen acht op Alfrieds schertsen; hy wierp nog eenen blik op de twee meisjens die op de bleekery reeds het linnen openspreidden', met moeite keerde hy zyne oogen van dien kant af; Alfried moest hem, om zoo te zeggen, voortsleuren.

De lezer zal welligt in de twee waschmeisjens de gezusters Goents, Nella en Amalia, erkend hebben.

De twee vrienden gingen stedewaerts, en hoe luidruchtiger Alfried schertste en van verleiding, van liefde, van meisjes sprak, hoe droefgeestiger, hoe afgetrokkener Willem werd.

Het beeld der lieve waschmeid bleef hem steeds voor den geest zweven, en kwam hem hoe langer zoo duidelyker als eene oude kennis voor.

V.**Wat er zoo somwylen onder de waschmeisjens verteld werd.**

Niets geeft meer aanleiding tot babbelen, lachen en schertsen dan eene vergadering van jonge, lighoofdige, grillige en praelzieke meisjens.

Op den waschwinkel, waer Nella en Amalie het dagelyksch brood voor haer en haren ouden vader verdienden, waren minstens twee dozyn onbekommerde schepseltjes werkzaam; over het algemeen waren die allen nog der vrouwen ellende volkomen onbewust gebleven en jeudig en vreudig huppelden zy door den geschapen dag.

Ik laet eens bedenken wat er daer rond de waschkuip en aen de stryktafel op eenen zomerschen dag al over de tong rolde!

Wy zullen er enkel een staeltjen van poogen te geven en om niet te verre buiten ons bestek te loopen, zullen wy slechts datgene aenroeren wat eenigzins met ons verhael in verband kan gebragt worden.

De arbeidsters van den waschwinkel zyn thans in dry

groepen verdeeld: deze bleeken op de wei, gene wasschen aen de kuip en andere staen aen de stryktafel.

- Wie van uliê, vroeg Siska Roodwang aen hare gezellinnen der stryktafel, heeft verleden zondag Triene Kwisters in het *kavitjen*⁽¹⁾ gezien? zy zag er uit als eene baronnes.

- Ja, snapte Netjen Vliegers, God weet waer zy er aen geraekt.

- Dat zeg ik ook, vatte Fietjen Foppens haestig het woord op, het valt voor haer niet meer dan voor anderen uit de lucht.

- Ik heb my laten zeggen, hernam Siska Roodwang het woord, dat zy eenen ouden... Oom heeft, die voor haer zorgt. In den toon, waerop het woord 'Oom' uitgesproken werd, lag er iets geheimzinnigs dat door de overige meisjens met een glimlachjen verklaerd werd.

- Daer valt niet aen te twyfelen, bevestigde Netjen Vliegers, met de daghuer eener wascherse kan men toch geene zyden kleederen en hoeden met strikken koopen.

- Het is voor hare rekening, vervolgde Fietjen Foppens; zy zal varen zoo als Coletjen van Sussen Baes; die is in het gasthuis gestorven.

- Die slecht doet moet immers slecht hebben, viel Nella, die zich zelden met het gesprek bemoeide, nu in de rede, omdat de opmerking van Fietjen juist met hare meening overeenkwam.

Terwyl er aen de stryktafel over de 'toiletpracht' van Triene Kwisters gesproken werd, was er aen de waschkuip kwestie van de bevalligheid en schoonheid der meisjens.

Netjen Vliegers, die een scherp neusjen en twee gryze

(1) Bekende herberg.

uilenoogsken onder een paer dikke wenkbrouwen had, kreeg haer deel van de spotterny. Trese Kwakkeliers beweerde dat bedoeld Netjen juist een gezichtjen als een muizensnuitenken had, en dat zy zeker nooit aen eenen man zou geraken, omdat zy daervoor 'veel' te leelyk was.

Eene andere bewees dat Siska Roodwang eene vollemaen was en net een voorkomen had als een gloeiende bakkersoven.

- Het is geen wonder, schertste Julieken Roozelaer, dat die Siska nog nooit een vryer heeft kunnen krygen.

- Maer Amalie, dat is een lief meisjen, hervatte Trese Kwakkeliers, als die eens in een nieuw pak steken zal, die zal u op het bal in *Tivoli* den 'queue maken' Julieken!

- Aba, grimmelde Julieken met fierheid, om my den 'queue te maken' zou ze moeten beter de 'knepen kennen;' ik laet ze in 't satyn gepakt staen en ik in 't katoen, dan kryg ik nog eer een ryken, een knappen en milden danser dan zy....

- Dat zou ik eens willen zien, zeÿ Trese, die zich door het stoute wederwoord van het pertige meisjen uit den zadel geligt voelde.

Op de bleekery, waer Amalie met andere meisjens linnen openspreidde en besproeide, werd er druk op de kap van Nella gezeten.

- Ik geloof, zoo sprak Mieken Wetters tot Amalie, dat uwe zuster het in den bol heeft non of begyn te worden; zy spreekt maer elke uer één woord, en als het haer soms belieft eens eene rede te voeren, dan heeft zy eenen zoo verstandigen toon, dat het waerlyk bespottelyk wordt; binnen myn leven heb ik zoo geen 'droog stuk' gezien.

- En noodigt men haer uit om naer een danspartytjen

te gaen, dan grimt zy, als wilde zy iemand opslokken, voegde Phineken Lustig er by.

- Ik zou er wat 'den bras van geven' zoo maer juist te doen gelyk *Madame de philosophe* het verlangt, stookte Mieken Wetters op nieuw het jonge meisje aen.

- Ja, Amalie, snapte Phineken, ga zondag aenstaende maer met ons naer *Tivoli*⁽¹⁾, en gy zult eens zien hoe wy daer dansen en vliegen en zwieren; daer spelen wy *cache-cache* in de zomerhuiskens en achter de bloemboschjens, en daer komen al de prontste mynheerkens van de stad!... O wat is dat daer een leventjen, juichte het meisjes voort, terwyl zy in vervoering de handen te samen sloeg. - Niet waer? vroeg de verleidster ten slotte, niet waer, Amalie, gy zult met ons gaen? een frisch meisjes, zoo als gy zyt, moet immers niet geheele zondagen in hare kamer opgesloten zitten.

- Ho, ik zou toch zoo graeg eens met u naer een dansfeest gaen, uitte Amalie zeer bedeesd; maer, gy weet immers wel dat myn vader en myne zuster niet gedoogen zullen dat ik des zondags alleen uitga... en dan nog, voegde er het meisje nederig by, ik heb immers geene schoone kleederen om op een feest te verschynen.

En Amalie loosde, by die laetste woorden, eenen zucht die uit het diepste van haer hart opwelde; - zy was immers toch een meisjes, een jong en schoon meisjes!... en welk jong en schoon meisjes zou by zulke verleidende tael zyn hartjen niet voelen poppelen, niet voelen ineenkrimpen van begeerigheid naer vermaek, naer losse vreugde, die dan toch der jeugd zoo eigen, zoo natuerlyk is!...

- Hoe zoo! stookte Mieken met al de fynheid eener

(1) Openbaer lusthof omstreeks Brussel.

verleidende tong, hoe zoo! als gy geene schoone kleederen hebt dan is het wel uwer onnoozele schuld te wyten; gy wint immers alle dagen geld, en my dunkt dat men u wel een zondagskleedjen, al ware't maer een katoenen, koopen mag!...

- Ha! pochte Phineken, ik zou eens willen zien wie my dwingen zou al myn geld af te geven en geene schoone kleederen te kunnen koopen; als wy de gansche week als slavinnen werken, mogen wy des zondags ons 'hartjen wel eens ophalen.'

Amalie zuchtte pynelyk; het meisje hadde wel schoone kleederen willen hebben!... zy hadde des zondags wel graag eens op de wieken der vryheid uitgevlogen!... maer de zorgen haers ouden vaders en de onverbiddelyke spaerzaamheid harer zuster stelden zich tegenover de uitvoering dier vurige begeerte, even als onverdelgbare hinderpalen.

Het was zaterdag.

Des avonds kregen beide zusters het loon der week, een gering sommeken, wel is waer, maer evenwel behulpzaam voor het arme huisgezin van vader Goents.

Toen zy het werkhuis verlieten, en, als naer gewoonte, op snellen tred den weg naer hare wooning insloegen, huppelde de zorgvuldige Nella van vreugde, terwyl zy haer geld nog eens overtelde, en de hand reikte om de winst harer zuster by de hare te voegen.

- Nu zullen wy reeds genoeg hebben, juichte zy in hare vervoering, om voor vader eene wollen matras te koopen! Voortaan zal de oude man, die zich voor ons styf en gebrekkelyk heeft gewerkt, toch zacht mogen rusten!...

En het liefderyke meisje genoot op dit oogenblik een geluk dat weinigen op aerde beschoren is! In hare over-

stelpende hoop bemerkte zy niet dat Amalie haer geld in de hand hield en het niet zoo gewillig, als naer gewoonte, overgaf.

- Nu, Amalie, geef dan uw geld hier, sprak Nella, die in hare vreugde nog de gedwongene houding harer zuster niet bemerkte, morgen zullen wy de brave Marianna bezoeken, die zal ons vergezellen om eene goede matras voor vader te gaen koopen!...

- Maer, Nella, stamelde de jongere zuster, die reeds meer dan eens de verleidende gesprekken harer gezellinnen, als gift, had ingezwolgen, zou ik nu van myn geld niet een kleed mogen koopen? Zie eens wy zyn 'aengedaen...' het is niet om voor menschen te komen.....

Nella bleef pal staen; zy werd als door eenen verpletterenden slag getroffen. Sedert lang voedde zy de vrees dat de gesprekken der losse waschmeisjens op hare zuster eenen noodlottigen invloed hebben zouden; sinds lang klopte haer de boezem benauwd, telkens dat zy op het werkhuis van pracht en verderfelyke vermaken hoorde spreken; en nu, nu wou hare zuster reeds haer geld achterhouden om er schoone kleederen, liever dan eene matras voor vader, om te koopen!...

Na eenige stonden hare zuster als bewusteloos aengestaerd te hebben, sprak zy:

- Amalie, maer gy denkt het niet zoo!... gy vergeet niet..... dat vader..... dat onze oude vader!... O Amalie, laet u toch niet misleiden! Laet u door geene ydele vooruitzichten bedriegen!... Hebben wy niet alreeds genoeg geleden!... Gy kunt het immers niet vergeten hebben!... Slechts één jaer is er verlopen, sinds wy uit Vlaenderen kwamen!... O, myne zuster, doe uwen vader toch geen verdriet meer aen, hy heeft toch al zulke zware smarten verduerd!...

De beide zusters voelden tranen over hare wangen rollen; Amalie gaf toen het loon der week harer zuster over, terwyl zy stamelde:

- Ho! wy zyn wel ongelukkig en zullen het waerschyndlyk altoos zoo wezen!...

- Toch niet, myne zuster, troostte haer Nella, wy zullen geduld hebben en weldra zal er in ons huishouden niets van het noodige meer ontbreken; vader zal eerlang geheel hersteld wezen, dan zullen wy voor hem eenen besten jas en voor ons elk een fyn katoenen kleed koopen, en dan zullen wy des zondags nanoen te samen wandelen gaen; dit zal vader zoo verheugen, en dan zult gy niet meer zeggen dat wy immer ongelukkig zullen zyn!... want de vreugde die wy vader zullen verschaffen door onze zorgen en liefde, zal in onze harten weërkaetsen!...

Amalie had op Nella's schoone vooruitzichten geen woord te zeggen; zy schudde twyfelachtig het hoofd, en beide waren intusschen voor de deur van het huis gekomen, waer vader Goents op het zolderkamertjen met liefdevol ongeduld op de wederkomst zyner beminde kinderen wachtte.

Als naer gewoonte omhelsden zy vader met teêrhartigheid, vroegen hem met de grootste belangstelling hoe hy zich bevond, en sloegen dadelyk hand aen werk om een gering avondmael gereed te doen.

Van de nieuwe matras werd geen woordjen gerept; Nella had, met een weinig per week, het noodige geld voor dien aankoop uitgespaerd, en dit moest voor vader eene blyde verrassing wezen!...

Alles zag er op het zolderkamertjen netjens en rein uit; het huisgerief bestond uit gemeen aerdewerk, biezenstoelen, eene tafel van wit hout en een stoofjen; twee strooibedden, een voor de meisjens en een voor den

ouden vader, stonden in een nevenplaetsjen dicht aen het keukentjen.

De arme menschen namen het avondmael.

Korts nadien gaf vader Goents zynen kinderen den gewoonen avondzegen en de brave lieden begaven zich ter ruste.

Amalie sliep niet zoo gauw in als naer gewoonte; er was in haer hartjen een duivel geslopen, die haer kwelde.

Nella overdacht wat er met hare zuster gebeurd was, en voorzag wat er nog zou kunnen gebeuren, - en dit verontrustte haer grootelyks.

VI.**Willem van Schoer.**

Willem van Schoer was de eenige zoon eens grooten handelaers; de jongman telde nog geene een-en-twintig jaren; zyne moeder was sinds eenigen tyd gestorven, en, van moeders zyde alleen, mogt Willem een welbegoede zoon genoemd worden.

Zyn vader dreef handel op eene breede schael; zeer aenzienlyk waren de ondernemingen die hy deed, ofschoon die daerom niet altoos even goed uitvielen.

Meer dan eens had het huis van Schoer aenzienlyke bankbreuken ondergaen en groote verliezen op zee gehad. In de kringen van handelaers werd er dan ook al bytyd verondersteld dat het huis van Schoer wel eens gevaer kon looplen te moeten springen.

Willem wist zeer goed dat de zaken sinds de dood zyner moeder zeker niet vooruitgegaen waren, en die toestand was gewis niet anders toe te schryven dan aen vaders onachtzaamheid en aen de weinige voorzichtigheid, die hy by zyne ondernemingen gebruikte.

Vader van Schoer was een man, die zeker niet van grondige kennissen ontbloot was; weinige handelaers hadden den blik zoo doordringend als hy; eene 'routine' van een vyf-en-twintigtal jaren had hem de gewoonte doen verkrygen van alles seffens den onderband te treffen. Daerenboven had hy die 'solide' nederduitsche opvoeding genoten, die tydens het Nederlandsch gouvernement in België gegeven werd en waerby men, om zoo te zeggen, de handelskennis van jongsaf inzoog.

En evenwel bedrogen zich de personen niet, die veronderstelden dat het huis van Schoer springen zou.

Vader van Schoer, alhoewel in nederlandsche eenvoudigheid opgevoed en met vlaemsche rondborstigheid groot gewassen, had zich by het aengroeijen zyner fortuin niet kunnen vrywaren tegen de besmettelyke aenraking der hedendaegsche prael- en modezucht.

Hy ook was van meening dat de aristocratie der geboorte in de omwenteling der achttiende eeuw den doodslag had gekregen en dat het nu, in de negentiende eeuw, de geldaristocratie was die moest de overhand houden.

Daerom voerde hy eene koets met een koppel gelyke peerden, daerom bezocht hy de avondpartyen, die by zyne confraters gegeven werden, en daerom spreidde hy zelf, in het geven van feesten, den grootsten rykdom en de milddadigste weelde ten toon.

By voorkeur noodigde hy zulke personen die wel konden klappen, die schoone manieren hadden, die een gezelschap goed konden opvrolyken en die zyner feestelykheden best konden eer aendoen.

Daeruit valt natuerlykerwyze te besluiten dat onze geldaristocraet onder zyne beste vrienden en getrouwste

gasten, vele van die zwervers had, die in hun eigen land niet meer wetende van wat hout pylen te maken, naer Belgien afzakken om de godsheugende Vlamingen van alle schoone dingen te leeren; onder andere: hoe men zich best rykelyk weet te ‘installeren’, groote pracht ten toon te spreiden met het geld van anderen en dan er maer op eens, met zeer weinig complimenten van door te trekken, zonder zelfs op betalen van schulden te denken.

Zulke gevallen had de koophandelaer van Schoer meer dan eens voor gehad; evenwel hadden de verliezen, die hy aldus ondergaen had, zyn ‘te groot’ betrouwen, dat hy in de *Chevaliers d'industrie* stelde, nog niet kunnen bekorten.

Hy wist dat hy mis handelde; zyn doorzicht en ervarenheid in de handelszaken lieten hem genoeg toe te voorzien wat er onvermydelyk gebeuren zou, en niet-tegenstaende die overtuiging liet hy zich gestadig in slechte zaken wikkelen.

Daerenboven, namen de feestelykheden en vermaken zynen tyd in en hy vernalatigde dikwyls zyne belangen om feesten op te passen.

De zoon Willem zag wel hoe of zyn vader de zaken bestuerde, hoe hy zich, door eene te groote goedheid, als men zoo wil, liet bedriegen en afpersen; maer wat had de zoon er aen te weeren? Vader van Schoer was immers meester van zyne fortuin, het stond hem vry te handelen zooals hy het verstond; Willems goederen, van moeders kant, waren verzekerd en werden door eenen voogdenraad bewaekt tot dat de jongman de meerderjarigheid zou bereikt hebben.

Daerom liet Willem maer alles gaen, zonder zich het minste met de handelszaken te bemoeijen.

Het was een voortreffelyke lentedag.

Alles lokte den mensch uit om in de natuer de grootheid der schepping en de verhevenheid zyner eigene bestemming te bewonderen.

Willem zat in den hof zyns vader onder een lief priëel op eene bank te mymeren. De vogelen zongen vrolyk om hem heen. Duizenderlei bloemen lachten hem uit de menigvuldige lieve parken tegen!... Doch van dit alles, hoe verheven schoon ook, hoorde of zag de jongman niets.

Een gands omvattend denkbeeld hield zynen geest overspannen.

Wy hebben vroeger gemeld dat Willem, onder voorwendsel van onpasselykheid, geweigerd had een bezoek op het buitengoed van mev. de Wallin af te leggen, en wel namelyk omdat hy wist dat aldaer spraek zou wezen, van huwelyksplannen tusschen hem en de dochter van mev. de Wallin.

Heden morgend juist had zyn heer vader hem bericht dat alles voor dit zoo ryk huwelyk in gereedheid was, en dat Mev. de Wallin hen dien dag op een prachtig *dîner* zou onthalen, om daarna alles te besluiten.

Willem had nu aen zynen vader openlyk verklaerd dat hy voor jufvrouw Eugenie geene de minste genegenheid gevoelde; dat het hem zeer hard speet stellig te moeten weigeren, maer dat het in allen gevalle nutteloos zou wezen verdere poogingen aen te wenden, ten einde hem met mejufvrouw de Wallin in huwelyk te doen treden.

De vader liet uitschynen dat hy die stellige verklaring zyns zoons als eene verschooning, als eene bloodhartigheid aenzag, en drong er op aen dat de zoon evenwel dien dag naer de ‘campagne’ van mev. de Wallin zou ryden, daer het zoo plegtig afgesproken en beloofd was en de vader geen ‘affront’ wilde halen by eene familie, die

toch zoo wellevend, zoo fatsoenlyk, zoo ryk en zoo aenzienlyk was.

Willem zat nu te denken wat of hy het best doen zou, zynen vader maer te vergezellen en daer aen moeder en dochter zyne gevoelens openlyk bekend te maken, dan wel vlakaf te weigeren met mejufvrouw Eugenie in betrekking te komen.

En terwyl hy die overwegingen zoo goed mogelyk trachtte te maken, zworf een ander beeld, eene voor hem zoo tooverachtige gedaente voor zynen geest, dat het hem byna onmogelyk was zyne denkbeelden met gevolg aen een te schakelen.

Het was omtrent veertien dagen geleden dat hy op het kronkelpaetje der *Vallée de Josaphat*, het lieve waschmeisjen ontmoet had; en de indrukwekkende, de bekoorlyke gestalte der frissche vlaemsche meid stond hem hoe lang zoo levendiger voor den geest; de krachtige woorden welke zy Alfried, met zoo veel waardigheid, toegesproken had, klonken hem nu nog schel in de ooren en schenen hem gestadig in te spreken: Hoe grootsch eene ziel moet zulk een meisjen bezitten!...

De jongman was sinds zyne ontmoeting reeds verscheidene mael langs dien zelfden kant nog wandelen geweest om Nella te ontwaren; maer niet eens was het hem gelukt haer op de zelfde wyze aen te treffen. Eenmael had hy haer van verre in de weide, tusschen een aental andere werkmeisjens, gezien, en by die gelegenheid had hy nauwkeuriglyk opgemaekt dat hare bewegingen zediger waren, dat hare houding voortreffelyker was dan die der overige volksmeisjens; en daeruit besloot hy dan ook vast dat dit meisjen, van eene zoo buitengewoone lichaems-schoonheid en van eene zoo zedige statigheid, ook inwendig van alle vrouwen moest verschillen.

Terwyl Willems geest door voormelde overwegingen overstelpt was, trad zyn vader tot hem en sprak:

- Willem, de paerden zyn aengespannen, wy vertrekken dadelyk om niet te laet op het *dîner* te komen, het is reeds vyf ure en ten zessen moeten wy daer zyn.

- Vader, nam de zoon beleefdelyk het woord op, gy zult zoo goed wezen my by mevrouw de Wallin te verontschuldigen; ik kan of mag u niet vergezellen; ik heb de stellige verzekering dat myne tegenwoordigheid aldaer onaengenaemheden zou na zich slepen.

- Zoo Willem! hervatte nu de vader op eenigzins barschen toon, zoo!... het is dan koppigheid!... gy weêrstaet den wil uws vaders!...

- O vader, verschoon me! bad Willem, en hy boog zich nederig voor den man die zyn hart wilde dwingen.

- Gy weigert dan vlakaf, vervolgde de vader, zonder op des zoons verontschuldiging acht te geven, gy vertreedt dan met voeten wat anderen ten pryze huns levens zouden najagen! een huwelyk dat u schatryk zou maken! en eene vrouw die jong en bekoorlyk is!...

- Ik bemin mejufvrouw de Wallin niet!... en zou haer ook nooit als echtgenoote kunnen eerbiedigen, sprak Willem nu op vasteren toon.

- En waerom niet? vroeg bitsig de vader, mejufvrouw Eugenie is bevallig, zy spreekt verscheidene talen, zy kent goed de muziek, zy danst bekoorlyk, en, vervolgde de vader terwyl zyne stem merkelyk in toon klom, zy bezit nu een half miljoen dat, na de dood harer moeder, tot een geheel miljoen moet stygen!

De benauwde jongman voelde de tranen uit zyne oogen persen; hy sprak op smeekenden toon:

- O vader, ik heb u tot heden in alles gehoorzaemd zonder morren, ik bid u, laet my vry in de keuze eener

echtgenoot, in de keuze eener vrouw, die met my het lief en leed des levens deelen moet!...

- Ha! barst nu de vader uit, gy bemint welligt de eene of andere lage meid, en daerom wist gy de schitterende party, die ik u aanbied, van der hand?...

Dit verwydte sneed den jongeling door het hart; de tranen stroomden overvloedig uit zyne oogen.

- Nu, hernam de vader met vast besluit, wilt gy, of wilt gy niet?... ik vertrek!...

- Ik moet my nog bedenken, vader, gaf de zoon ten antwoorde, en hy verwyderde zich achter de hoogere plantaedjen van den hof.

De vader stapte morrend in zyn rytuig terwyl hy met bitterheid zegde: - Ha, dit had ik van dien jongeling niet verwacht! nimmer dorst hy mynen wil tegenstreven en nu verzet hy er zich openlyk tegen!...

En vader van Schoers prachtig rytuig rolde met groote snelheid naer het buitengoed van mevrouw de Wallin.

Willem had zich intusschen aen het uiteinde van den hof op eene bank geplaetst; daer zat nu de jongeling zich den geest te kwellen en te overpeinzen water hem te doen stond... Met jufvrouw Eugenie de Wallin trouwen zou hy niet, dit was een onwederroepelyk besluit... Maer dit jonge waschmeisjen, dat geen oogenblik uit zyne gedachten was, zou die wel zyne vrouw kunnen worden!...

Wie was zy eigenlyk?... Wie waren hare ouders?... Welk was haer verleden?...

En schoon zyne verbeelding hem op die vragen stellig antwoordde: - Zy is een treffelyk burgerskind; hare ouders zyn brave lieden; zy is immer een voorbeeld van deugd geweest, evenwel kon hy zich op de vraag: 'Zou zy wel myne vrouw kunnen worden?' geen opregt bescheid geven.

Immers de vooroordeelen huizen, min of meer, in alle harten; de liefde is magtig om de vooroordeelen te overwinnen; maer voedde hy wel opregte liefde voor dit schoone meisjen, voor dit engelachtige beeld?... Hy kende ze byna niet; hoe kon hy haer dan zoo beminnen?...

Eindelyk, na hevig stryden met zich zelven, kreeg hy de overtuiging dat hy zich in eene geestesstemming bevond, waerin hy zich zelven geene juiste rekening over zyne gewaerwordingen geven kon.

Hy voelde, zich in den wyd uitgestrekten hof zyns vaders, benauwd als in eene enge kamer. Hy snakte naer vryere lucht: en hy stapte de stadspoort uit.

Waerheen rigtte hy zyne schreden?

Of hy het wel zoo berekend had weten wy niet, maer onbetwistbaer is het toch dat hy, na vele wegen en omwegen doorwandeld te hebben, eindelyk op den weg naer de *Vallée de Josaphat* uitkwam.

Het laet zich veronderstellen dat een verliefde blindelings, over hek en haeg, naer zyne beminde zou gaen.

Immer mymerend stapte Willem voort; van tyd tot tyd scheen eene onzichtbare gedaente hem tot zich zelven te roepen, en dan zag hy rond zich heen, als zochte hy iemand, en in elk vrouwspersoon meende hy van verre de lieve waschmeid te herkennen. Na nauwkeuriger onderzoek dan, zonk zyn hoofd weêr moedeloos op zyne borst, en hy stapte nogmaels mymerend voort.

De avond begon te vallen; eene schemerachtige duisternis verspreidde zich reeds over de aerde en Willem keerde terug naer het voorgebergte Schaerbeek.

Juist was hy in de Philomeenstraet toen het gevezel van twee jonge meisjens, die den hoek omkeerden, zyne ooren trof.

Hemel! eene van beide was de schoone zwarte vrouw,

was het statige, was het engelachtige beeld dat hy in de avondschatuwe zag voortwandelen!... O ja, zy was wel het voorwerp zyner droomen! Zy, de ideële schoone, zy, die zoo onweêrstaenbaer zyne ziel bekoorde!...

De meisjens gaen de H..straet op.

Willem volgt ze werktuigelyk na, hy beeft, hy durft byna niet ademen...

Zy gaen onder een gazlicht.

Nu onderscheidt hy duidelyk hare trekken!

Waerom volgt hy die meisjens op?

Zal hy het schoone, het ideële voorwerp zyner droomen aanspreken?... zal hy?...

Zyn hartekloppen verdubbelt!... Hy durft niet verder!

Zy gaen een arm huisken binnen! Ze zyn verdwenen!...

Willem blyft roerloos en verslagen staen.

Wat er op dit oogenblik in zyne ziel omging, ware niet te beschryven; hy zelf hadde zich geene rekenschap van zyne wispelturige denkbeelden, van de geweldige jagingen zyns boezems kunnen geven. Hy moest welzeker de tegenwoordigheid van geest verloren hebben, want hy bleef minstens een kwartier uers, als een zinneloze, op de bloote muren van dit huisjen staen zien; hy scheen die arme wooning, welke het voorwerp zyner zoo hevige aendoening bevatte, te aanbidden!...

Eindelyk stapte hy eenige schreden voort; kwam weêr terug; ging weêr hooger de straet op, tot hy eindelyk, na eene halve uer uitzinnige bewegingen gemaekt te hebben, iets aen de deur van het huisken meen de te hooren.

Inderdaed. Er is beweging aen de voordeur; zy wordt geopend! Een meisje komt buiten!... En, zonder acht op den verdwaelden jongeling te geven, loopt zy de straet over in de rigting van den naburigen kruidenierswinkel.

O verrassing! Het is de schoone onbekende! Zy is ne-

ven hem geloopt, en hy heeft haer niet aengesproken!... Hy heeft haer nauwelyks als eene schaduwe zien voorby snellen, en hy heeft by die toenadering reeds gebeefd! Een duister floers spreidde zich voor zyne oogen uit!... Maer zy zal terug komen!... Zy is maer eventjens naer den winkel geloopt! Hy zal haer aenspreken!... Hy zal haer!...

Maer wat zal hy haer?...

Haer zyne liefde verklaren? - Zy kent hem niet eens... en dan zoo maer op de straet... Ho, onmogelyk... dit zou niet betamen!...

Maer... ziet... daer komt zy terug! Zy loopt weêr haestig voort!... Wat doen!...

Willem voelt op eens als eene gans innerlyke kracht die hem aendryft; hy plaetst zich voor het meisjen en zegt op bevenden doch vasten toon:

- Mejuffer, ik verlang vuriglyk met u eenige woorden te spreken, zoo gy my wildet vergunnen!...

- Mynheer, antwoordde het meisjen, zichtbaer verlegen, ik heb de eer niet u te kennen... gy zult my verontschuldigen, myn vader wacht op my... verschoon me, mynheer... En zy wilde voort.

- Mejuffer, sprak nu Willem met al de waardigheid die hem eigen was, en welke het jonge meisjen onweêrstaenbaer trof, myne bedoelingen zyn niet kwaed; als ik u hier aenspreek, dan is het omdat ik nog geene andere gelegenheid heb kunnen vinden en zelfs niet wist waer gy woondet; wat ik heden van u verzoek, is enkel de toelating om met u nadere kennis te mogen maken; by ons toekomend onderhoud zal ik u bewyzen van myne zuivere inzichten geven; als ik u hier afwachtte, dan gehoorzaemde ik aen een gevoel, dat ik met al myne krachten niet weêrstaen kon.

- Mynheer, hernam Nella met zedigen klem, het doet my waerlyk leed u te moeten regtuit verklaren, dat het my niet geoorloofd is aen uw verzoek te voldoen; wy zyn doodarme menschen; myne jongere zuster en ik moeten met onze geringe dagelyksche winst voor het onderhoud onzes ouden vaders zorgen; er mogen dus, - gy zult het zeer wel bevroeden, mynheer, - tusschen u en my geene betrekkingen bestaen.

- Ik wil u uit uwen ellendigen toestand redden, sprak Willem.

- Met zulks te zeggen beledigt ge my, mynheer, uitte het meisjen. En zy sprong voorby den jongeling den huize binnen.

VII.**Het bal in Tivoli.**

Regt aerdig is het des zondags nanoen de beweging gade te slaen, die zich buiten Brussel, omstreeks Laeken, by lente- en zomergetyde in de weelige velden opdoet.

De stedeling, die gedurende den langen donkeren winter tusschen zyne hooge gebouwen byna geene zon heeft gezien, wordt nu door de frischheid van het malsche loover, door de pracht der golvende koornakkers en door duizende kleurige en geurige bloemen uitgelokt om eene wandeling naer buiten te doen.

De menigte kronkelpaedjens, die de ryke velden rondom het fraeije dorp Laeken doorsnyden, wiemelen van wandelaers. Jong en oud, klein en groot zwiert daer jeugdig en vreugdig in de grootsche breede schepping! elk ademt vry; het genot kent geene palen! De ouderling waent zich nog op jongere beenen! Ja, de stramheid verdwynt uit zyne gekromde leden, en hy voelt kracht om verder en verder, om lustiger en lustiger het veld te doorkruissen! De jongheid laet de vrolykheid ongedempt

opwellen; zy is als eene natuersbehoefte die, by het genot der natuerschoonheid, uit aller harten stroomt. De jongere knapen zoeken vogelnestjens op; de meisjens jagen de wiegelende vlinders na; het juichen is algemeen, gul en heerlyk!... Immers wie kan den invloed der zaligende natuer weêrstand bieden!... Wie blyft er koud by de warmende lentezon!... Wie ziet er droevig uit by de lachende bloemen!.... Wie weent er by de juichende Schepping!...

De graenhalmen zyn reeds tot hairen uitgegroeid; de boomen teekenen digten lommer af. Het is reeds zeven ure 's avonds en de zon hangt nog als een reusachtige vuerbol aen de gloeiende westerkimme.

Langzaam en majestatisch daelt zy achter de onafmeetbare vlakke des Oceaens; lieflyk, betooverend - schoon purpert zy met hare vuerroode avondstralen de uitgestrekte velden!... Zy schynt den vriendelyksten groet, als afscheid tot morgen, den stervelingen toe te spreken.

De schaduwen spreiden zich langs zoo verder uit; het licht wordt valer in de verte; een gryze smookdamp stygt uit de weilanden op; het vogelenheir staekt zyne zegezangen en gaet met zyne verwarmende vleugelen het lieve kroost in het donzige nestjen tegen de koude des nachts beschutten.

De ontelbare menigte wandelaers rigt zich intusschen naer het dorp Laeken.

In *Tivoli* is de voorname byeenkomst.

Dáér koopt vader eene gesuikerde wafel voor de kleinen; daer zwiert moeder de meisjens op de koorde; daer varen de knapen in het schuitjen den wal rond; daer danst de stadsjeugd in de avondschatuwe der berken- en beukenboomen, of zingt vrolyke liederen in de lustige priëlen die digt met welriekende seringa- en oranje-bloemen bekransd zyn.

Daer ontmoet men zynen schoenmaker, zynen beenhouwer, zynen kleermaker, zyn groenselwyf, zyne kruideniersvrouw en soortgelyke gebuerlieden meer, allen met de gansche familie, maer zoodanig in 't schoon, in 't prachtig gekleed, dat zy er voor het uiterlyke althans geheel onherkennelyk uitzien.

Hadde de schoenmaker de beweging van den draed te trekken in zyne zondagmanieren kunnen afleeren, men zoude hem welzeker voor eenen rentenier aenzien.

Toonde de beenhouwer niet gestadig die hevigheid, waarmede hy eenen os den kop in slaet, of eene achterbil tot karbonaden hakt, men kon hem gemakkelyk voor eenen generael, in burgerskleeding, doen doorgaen.

Ware de kleêmaker er niet te zichtbaer op uit om zyn artistentalent op zynen eigen rug ten toon te spreiden, hy ware een oprechte baron.

Babbelde het groenselwyf niet zóó veel en zóó luid, zy mogt zich zonder vrees als eene markiezin laten bekyken.

En als de kruideniersvrouw er niet zoo zeer op uit ware om al het nieuws van de week 'nog eens' te vertellen, die zou ook al by de '*haute volée*' mogen gerekend worden.

Doch onderzoeken wy van naderby de beweging ginds op het breede dansplein.

De muzikanten troonen te midden op een '*kiosque*' en doen hunne opruimende dansmuziek over het gewoel en gewemel der omliggende streek tot ver in de velden weêrklinken.

Daer gaet het er op los!...

- '*En avant deux!*'

En honderde jongeluî zwermen wiegelend, in eene wanordige beweging, en met een helsch rumoer door elkanderen! Zoo springen zy in uitgelatene vreugde op den blooten grond dat het stof in dikke wolken boven de hoofden in de hoogte stygt...

Wat al zoete vreugd
 Ligt er voor de jeugd
 In dat springen, in dat klingen,
 In dat draeijen, in dat zwaeijen,
 In dat tieren, in dat zwieren!...

In de rondomstaende priëlen zyn gedurende den dans de verstootelingen blyven zitten; zy, die tot den dans niet genoodigd wierden en zich nu met de oorzaak van die onvleijende uitzondering getroosten moeten; zy, die reeds de dry kruisjens overschreden zyn en den blos der schoonheid door 'te veel' lentezonnen hebben zien verwelken; moeders, die, nog met poppelenden harte, reeds het klein op den schoot houden en den man met een of ander nichtjen moeten zien dansen; en ook wel - de Hemel zegene zulke brave zielen! - vaders, die zelf het kind houden en het met taertjens en koekjens paeijen, terwyl de moeder met den gebuerjongen een flikkertjen slaet.

De dans is uit; de galop-muziek versterft in de verte... en de vliegende jeugd stuift weêr naer de priëlen by het ververschende bier!...

Maer ziet!... wat ontzaggelyke zwerm van jeugdige meisjens beweegt zich ginds in dit groote priëel op den hoek van de dansplaets? zy zyn uitgelaten van vreugde! zy schreeuwen en schateren dat er de ooren van trillen!...

Hoe zoo!... het zyn de meisjens van den waschwinkel uit de '*Vallée de Josaphat.*' Triene Kwisters is zoo fier als eene kat; Siska Roodwang zweet als een das; Netje Vliegers springt als eene hinde; Fietje Foppens spuwt van gramschap, omdat zy niet tot den laetsten dans genoodigd is geworden; Trese Kwaklers beweert dat zy

nog al den tyd heeft om op naer huisgaen te denken; Julieken Roozelaer lacht haren danser wel vierkant uit, omdat hy zeggen durft dat hy van dansen vermoeid is; Mieken Wetters roept luidkeels om bier; en Fieneken Lustig oversnapt en overschreeuwt iedereen met hare onophoudelyke kwinkslagen.

Daerenboven is er by het losse gezelschap nog een meisje dat ook wel gedanst heeft en in de algemeene vreugde schynt te deelen, maer, dat van tyd tot tyd angstig rondziet, vraegt hoe laet het reeds wezen mag en dan eens zucht, als wilde zy zich ontmaken van een pertig heerken, dat haer nooit verlaet en gestadig - wel zeker 'lieve' dingen - in haer oor fluistert.

Dit meisje is van de overige te onderscheiden door eene eenvoudigere, door eene gemeendere kleeding; zy draegt een rood katoenen rokjen, en een wit gestreept jakjen van dezelfde stoffe; op haer hoofd staet een zeer eenvoudig, doch aerdig opgedaen kapjen, en alhoewel zóó eenvoudig, zóó gemeen aengekleed, is zy evenwel de schoonste, de frischste, de aenlokkelykste van den heelen hoop. Hare blonde golvende lokken, hare azuerblauwe oogen, haer fyn sprekend gelaet geven aen haer geheele eene uitdrukking, die allezins innemend mag genoemd worden.

Het heerken, dat haer door zyn 'te veel' en 'te vriendelyk' koozen schynt te plagen, onderscheidt zich ook, maer door die stoutigheid, door die laffe frankheid, welke men zoo aenstootelyk opmerkt by het talryke heir der steedsche springers, die men op een paer magere beenen, als op stelten, langs de straten loopen, en met hunne jonge, reeds verouderde oogen, elke vrouw begeeriglyk nakyken ziet.

Dit meisje was Amalie Goents.

Dit heerken was Alfried, Willems vriend, dien wy reeds op het kronkelpad aen de ‘*fontaine d'amour*’ hebben leeren kennen.

Gedurende de geheele voorgaende week hadden de gezellinnen van Amalie haer, in stilte, het hoofd zot geraesd om des zondags mede naer *het bal van Tivoli* te gaen.

Hoe verrukkelyk hadden zy die dansvermaken voor den geest van het jonge onervarene en naïve meisjen weten af te schilderen! Hoe hadden zy slim al hare tegenwerpingen en verontschuldigungen weten te wederleggen!

- Ik heb geene schoone kleederen, bragt Amalie in.

- Ik zal u myne gewoone zondagsmuts leenen, zeî Mieken Wetters.

- Ik zal u myne schoone gestreepte jak laten aendoen, voegde Julieken Roozelaer er by.

- En wat zou myn vader wel zeggen? drukte Amalie hare vrees verder uit.

- Hy zal er niet een zier van weten, verzekerde Trese Kwaklers.

- Wy gaen nanoen uit en wy zyn vóór avond weêr te huis, bevestigde Netjen Vliegers.

- Maer ik mag toch immers zonder myne zuster niet uitgaen, wierp nog de bedeesde Amalie tegen.

- Maek haer wys dat gy eene boodschap voor den winkel doen moet en zoo zyt gy eruit, raedde haer Fietjen Foppens aen...

Waer het hartjen zwak is hinkt de goede wil.

Het jonge, lighoofdige meisjen liet zich, begeerig naer vreugde, snakkend naer genoegens van het jonge leven, door hare verleidende gezellinnen omklappen.

Op vastgestelden zondag nanoen, maekte zy van een oogenblik afwezigheid harer zuster gebruik om haren

vader wys te maken dat zy eens naer den winkel gaen moest om eene dringende boodschap te verrigten. Zy verliet het vaderlyk huis, snelde naer hare gezellinnen, die daer in de gebuerte vergaderd waren, om in gezelschap naer buiten te gaen wandelen.

Vervolgens waren de jonge meisjens, langs verre veldwegeltjens, naer Tivoli gegaen, alwaer wy ze ontmoet hebben en alwaer wy ze laten zullen om ons voor een oogenblik naer het arme kamertjen van den ouden vader Goents te begeven.

De kerkklok te Schaerbeek slaet negen ure. Het is nu reeds donkeravond. Waer mag Amalie toch zoo laet uitblyven!... Nella is reeds naer het werkhuis en naer Marianna geweest; nergens heeft men het jonge meisje gezien.

Vader Goents maekt allerlei veronderstellingen: Zou zyn kind ergens ziek gevallen wezen! Zou Amalie niet kunnen naer huis komen!... Waerom laet zy dan geene tyding geworden!... Die en meer andere gissingen konden den vader tot geene geruststelling brengen; evenwel kon de oude man het niet over zyn hart krygen te gelooven dat zyne dochter tot eenig kwaed bekwam zou wezen; Amalie had zich toch immer braef en voorbeeldig gedragen.

Maer Nella, Nella die wist waer toe de ligtzinnigheid en de begeerigheid naer vermaek hare zuster brengen konden, Nella vreesde en wachtte met angstvolle benauwdheid de terugkomst van het jonge meisje af.

Zoo zaten vader en dochter in diepe verlegenheid te luisteren of er niemand den trap opkwam, toen op eens een luidruchtig geschater van vrouwenstemmen in de straet weêrklonk.

Nella herkende de stemmen hare gezellinnen van het waschhuis.

De bende meisjens was uitgelaten van vreugde; zy gaven harer jonge gemoedsaendoeningen vryen toom en zoo trokken zy voorby de deur van het arme huisjen.

Alfried fluisterde Amalie nog wat in het oor, en het meisjen klauterde nu verlegen den trap op, terwyl hare gezellinnen zich lustig verwyderden.

Met bevende hand tastte zy naer den knop der deur.... zy had immers misdaen! Zy had immers haren goeden vader bedrogen! Zy had gelogen, en zich verheugd terwyl haer vader in zyne vrees om hare afwezigheid zuchtte!... zy had al te vroeg de herinnering aen wreed geleden smarten verloren!...

Zy dorst niet binnentreden, toen de oude vader, die meende iets gehoord te hebben, de deur opende en zyne dochter bedeesd voor zich zag staen, de man stamelde:

- Amalie! Amalie! van waer komt gy, gy hebt ons in angst gelaten!...

Het meisjen bloosde, maer antwoordde niet.

- Waert gy by dien vreugde-troep, vroeg de vader verder, spreek myn kind.... welk mag de oorzaak wezen!....

Amalie smeekte om vergeving.

- Ik ben met de meisjens van den winkel eens wandelen geweest, zeide zy.

- Hoe zoo, myn kind! berispte haer de vader, gy hebt u aen vreugde overgegeven; gy zyt met die bende ligtzinnige meisjens tot nu, tot donkeravond, uitgebleven! Maer vreest gy dan niet dat wy in onze vorige ellende zullen hervallen!.... O myn kind! zuchtte nu de vader smartelyk, wees toch zedig en deugdzaam! Volg het voorbeeld uwer oudere zuster na, die my nooit verlaet, die my het leven aengenaem maekt door hare zorgen, door hare braefheid!....

Amalie weende bitterlyk; haer berouw scheen opregt,

en zy beloofde vast zich nooit meer tot dus verre te zullen laten verleiden, om haren ouden vader verdriet aen te doen.

Toen vader Goents ingeslapen was en de twee meisjes nog wakker zaten, sprak Nella op welwillenden toon tot hare jongere zuster:

- O Amalie, wat hebt gy toch heden durven bestaen! Gy zyt naer *Tivoli* geweest, ik ben er zeker van: aen welk gevaer hebt gy u blootgesteld!....

- Daer maekt gy nu weêr zooveel stukken van, antwoordde Amalie, als gy vader zoo niet aenstooktet, zoo zouden wy des zondags toch wel eens mogen uitgaen.

- Hoe kunt gy zulks zeggen, Amalie, hervatte Nella met zachte bezorgdheid; gy kent onze gesteltenis, zeg, zyn wy nu menschen om des zondags wandelen te gaen, en ons, met onze ellende, by de woelige menigte te voegen? wy hebben nog den noodigen huisraed niet; vader heeft nog geene warme kleederen tegen aenstaenden winter; zeg, moeten wy daer dezen zomer niet eerst voor zorgen?

- Ja, morde de jonge Amalie, die door de woorden harer vooruitzichtige zuster gekwetst scheen, gy zult het schoon uitleggen met uwe heimelyke tael, maer met al dat blyven wy hier opgesloten, als in eene gevangenis, van verdriet te kwynen; wy zyn immers toch geene honden om altoos in een kot te zitten!

Nella sidderde van angst by het hooren der woorden harer zuster; zy mat met den geest al de ellende af, die uit de afwyking harer zuster voortspruiten kon, en zy stortte overvloedige tranen terwyl zy innig bad: 'O myn God, bescherm onzen ouden vader!...

De vader, die nevenaen in eenen afgesloten hoek der kamer sliep, schoot op eens uit zynen slaep en vroeg:

- Myne kinderen zyt gy nog niet ter ruste?

- Ja wel, vader, antwoordde Amalie, slaep gy maer ongestoord. - Ziet ge nu wel, rigtte zy zich vervolgens stil tot Nella, nu hebt hy door uw schynheilig gekerm vader weêr wakker gemaekt!... Het is nu genoeg gezaegd; laet my nu wat gerust!...

Nella kon van den ganschen nacht den slaep over hare oogleden niet krygen; zy begreep dat er in het hart harer zuster eene noodlootige verandering ontstaen was, die al hunne reeds aengewende poogingen om uit de ellende te geraken, kon verydelen en allen in het verderf kon storten.

Nella lag angstig aen de toekomst te denken.

Amalie hoorde nog de nagalm der ruischende muziek en Alfrieds zoete woorden in hare ooren klinken.

Vader Goents sliep zacht.

De man kon immers niet bevroeden wat er boven zyne gryze kruin hing.

VIII.**Het ideale der liefde.**

Op den avond toen Nella met verontwaerdiging gezegd had dat Willem haer beleedigde met haer te beminnen en haer uit hare ellende te willen helpen, was de goedhartige, de opregte jongeling als verpletterd en bewusteloos voor de deur der arme wooning lang blyven staen.

Willem was een dier menschen, welke, met eene gevoelige ziel begaefd, het stoffelyke door het zedelyke onderdrukken. Zich schoone beelden voor den geest spiegelen, troostende vooruitzichten koesteren en zoo met ideale genietingen zyne ziel streelen, dit was zyn hoogst geluk.

Aen vrouwenliefde had hy wel gedacht, ja meermaels gedacht. De liefde der vrouw scheen hem de kracht te zyn waerdoor den mannenmoed hoeft geschraegd te worden; het kwam hem voor dat de vrouw op aerde geplaetst is om door hare zachtere geaerdheid, door hare fynere gewaerwordingen den man in zyne teugellooze driften te temperen, om door hare liefde het bestaen des mans te

verzedelyken, te veredelen. Zoo was de heilige zending, welke hy in zyne dichterlyke verbeelding der vrouwe op aerde toeschreef, en by het bedenken dier engelachtige zending was zyn geest steeds in het ruime, in het beeldryke gebleven, tot dan toe had niet eene vrouw aen de inspraek van zyn hart kunnen beantwoorden. Een ideäel beeld was honderdmael voor zynen geest verschenen; telkens dat hy aen de toekomst, aen bestaen, aen aerdsch genieten dacht, verscheen die beeldenis voor hem; de oogen zyns geestens bewonderden hare overschoone vormen; hy bespeurde hare zachtmoedige trekken; hy hoorde hare verrukkelyke woorden; hy voelde zyne ziel met de ziel dier ideale vrouw versmelten!

En evenwel had Willem tot dan toe nooit eene vrouw met liefde bejegend; zyn geest die zoo menigmael in het idealische beschouwen der vrouw het zaligste genot had gevonden, had zich nogthans nooit ernstig in wezenlykheid op eene aerdsche vrouw kunnen vestigen.

Hoe kwam zulks?

Mejuffer de Wallin, die men hem tot echtgenoot beschikte, was nogthans jong en schoon, hulpsch en ryk. Zóó schitterend was de party dat Willem, die een knappe jongman mogt genoemd worden en eene schoone fortuin bezat, welke hy zuiver de zyne noemen kon, voor de oogen der wereld aen Mejuffer de Wallin eenen goeden slag zoude gedaen hebben.

Waerom dan liet die jongeling, welke zoo gansch tot beminnen gestemd scheen, en eene zoo schitterende rol door zyne betrekkingen, door zyn talent, door zyn vermogen in de wereld spelen kon, waerom, vragen wy ons af, liet Willem zich door de bekoorlykheden der pracht en fortuin niet medeslepen?

Omdat Willem met zyne verfynde ziel, met zyne dich-

terlyke gemoedsgesteldheid sinds lange in zyne droomeryen dit beeld had ontwaerd, waerop, als op een algemeen straelpunt, al de uitvloeisels van zyn hart brandend te samen liepen, en omdat hy rusteloos moest voortdroomen, rusteloos zyne hoop op de toekomst moest ideäliseren tot dat eens zyne stoffelyke oogen het beeld zouden aenstaren dat zoo menigmael de oogen zyns geestes bekoord had.

Op de wandeling langs henen de murmelende beek der *Vallée de Josaphat*, in de bleekmeerschen van Schaerbeek, had dit wezenlyke beeld nu zyne oogen getroffen! Hy had het ideale thans in aerdsche vormen gezien! De wezenlykheid was voor zynen geest verschenen!... Hy had Nella, de schoone jonge vrouw, onder de eenvoudige kleeding van een nederig waschmeisjen ontmoet!...

Op dit oogenblik was hy te zeer door de hevigheid zyner aendoeningen verpletterd geweest, om zich zelve rekenschap over zynen toestand te kunnen geven; alles was verwarring in hem... Eerst lang nadien, kon hy de toenadering der omstandigheden in zynen geest maken; na zynen vriend Alfried verlaten te hebben, was het kalmer in zyne ziel geworden, en van dan af ook was het hem eene vast beslotene zaak dat het voorwerp zyner droomen, dat hy het bekoorlyke meisjen weêr opzoeken zou, dat hy haer zou spreken!... dat hy haer zou bewonderen!... dat hy haer zou beminnen!... Met één woord, van dit oogenblik af, was het ideale eene wezenlykheid geworden, en zyn bestaen scheen hem voor immer aen die wezenlykheid verbonden te zyn!...

En nu, nu hy voor die wezenlykheid stond, nu hy die wezenlykheid bewonderde, nu hy die verrukkelyke vrouw met al de vurigheid des harten beminde! nu verstootte zy hem!... nu achtte zy zich beleedigd door zyne liefde! nu versmaedde zy zyne hulp!...

De hoogere bestemming... de inspraek zyner ziel was dan eene logen!... En het was nogthans zy, zy de ideale vrouw, met welke zyne ziel zoo dikwyls het heil der geesten-sympathie had gesmaekt!... En nu, nu dacht zy niet zoo als hy! nu waren hare gevoelens niet eenstemmig met de zyne!... nu was alleen het uiterlyke waer!...

‘O, Cahos van verwarring, stamelde Willem, toen hy na eene lange pynlyke verslagenheid voor Nellas wooning weêr tot zich zelve kwam, hoe zeer had ik my bedrogen!...’

En de jongeling slenterde, als zwymeldronken naer zyne wooning; hy legde zich afgemat en moedeloos te bed en gaf vryen loop aen den stroom van woelige denkbeelden die zynen geest bestormden.

Wat er binst den volgenden nacht, die slapeloos en langzaam voor Willem verstreek, in den geest des jongelings omging, zullen de zulken, die, als hy, eene verfynde, eene dichterlyke ziel hebben, beter kunnen bevroeden dan eene pen het zou kunnen schetsen.

Maer zou het meisjen, dat het voorwerp zyner zoo levendige begeestering was, dan wel inderdaed ongevoelig voor zyne liefde gebleven zyn? Zou *hare* ziel onbekwaem wezen de gevoelens der *zyne* te begrypen? Was Nella dan enkel het uiterlyke beeld zyner ideale vrouw, bezat zy slechts de vormen en niet de ziel van het wezen dat met hem in de eeuwige bestemming vereenzelvigd scheen?

Nee. Nella bezat ook de ziel, de reine ziel die Willems ziel in de eeuwige geestenverwantschap bekoord had; Nella was ook met het verfynde gevoel begaefd dat Willems hart streelde; Nella was wel wezenlyk de vrouw, die in 's jongelings verbeelding zoo klaer, zoo duidelyk afgeschilderd stond!

Maer Nella had een' ouden vader; Nella had eene jongere zuster; Nella was door het noodlot reeds zoo pynlyk beproefd geworden; Nella had van hare vroegste jeugd af by ondervinding moeten leeren dat er toch zoo vele ondeugd, zoo veel laeghartigheid in de wereld bestaet, dat er toch zoo vele booze menschen gevonden worden!...

Wat al zwoegen, wat al opofferingen had het haer reeds gekost om haren vader, om hare zuster voor gebrek, voor honger en koude, voor schande vry te houden!... Hoe menigen nacht had zy reeds slapeloos aen dien arbeid doorgebracht! Wat overvloedige tranen had zy reeds geweend toen zy aen de toekomst dacht!... Hoe levendig stond haer nog hunnen toestand op het Dorp voor oogen! hoe pynlyk zag zy nog haren broeder sterven!... Hoe grievend brak haer nog het hart toen zy aen hare brave, zalige moeder dacht!...

En hoe kon zulk een meisje het hart tot liefde stemmen? Hoe kon Nella geloof aen Willems min hechten? Hoe kon zy vertrouwen stellen in een jongman dien zy niet kende?...

Willems trekken waren haer nogthans, van de eerste mael dat zy hem in de weide had ontmoet, levendig voor den geest gebleven; Willem had nu by de tweede ontmoeting op haer eenen indruk gemaekt, dien zy nog nimmer by den aanblik eens mans had gevoeld.

Maer hare pligt! hare kinderlyke zending!...

By dit besef trachtte zy den jongeling te vergeten, en zich geheel en al aen de liefde voor haren gryzen vader toe te wyden.

IX.**Wat Willem in plaets van zyne liefde stellen wou.**

Eenige dagen waren sedert het bal van Tivoli reeds verlopen.

Willem was sinds den noodlottigen avond, waerop het hem toegeschenen had dat Nella zyne liefde versmaedde, neêrslagtig en ziekelyk; hy verliet zelden zyne kamer, enkel by zeer schoon weder deed hy eene wandeling in den hof, en meende verzachting te vinden by het lieflyke aenschouwen der weelige planten en gewassen; maer wat hy ook al aenwendde om zich op te beuren, wat hy ook al verzinnen mogte om rust te vinden, alles was en bleef vruchteloos.

Van dag tot dag werd hy bleeker en magerder; elken dag was zyne ademhaling benauwder, stond op stond verergerde zyne kwael.

Ontmoediging, teleurstelling, verzwakking der morele kracht kan het gansche leven des menschen vergallen.

De jongeling kon zyne ziel aen niets meer boeijen; zelfs niet aen het schoone, dat voorheen zyn geheel bestaen

overheerschte; alles kwam hem walgelyk, kwam hem afschuwelyk voor; de draed van hoop, die hem voorheen in zyne onschuldige eenvoud, elken opkomenden dag lachend te gemoet liet zien, lag nu verbroken.

De hoop des twyfels zelve had hy nu verloren. Hy hield voor vast dat zy hem wel degelyk, op kalmen en beraden toon, had verklaerd dat er geene liefdebetrekkingen tusschen *haer* en *hem* konden bestaen! en dan nog, ware hare ziel zoo als de zyne gestemd geweest, hadde er wezenlyk sympathie tusschen beiden bestaen, die ontvlaming, die versmelting van geneigdheden hadde zich by haer, zoo als by hem, plotseling en zonder wederhoudenheid moeten veropenbaren!

Doch, kon zy zyne liefde niet beantwoorden, kon zy hem niet door wedermin den gelukkigsten der menschen maken, was dit wel hare schuld?... Mogt hy haer wel zyn lyden toeschryven?... en haer?... o neen, hy zou haer evenwel redden, hy zou haer in hare ellende ter hulpe komen! Dit zou hem gerust stellen! dit zou hem zyne kalmte weêrgeven!...

Hy besloot dus de noodige inlichtingen nopens de verlatene familie in te winnen om de vrouw, welke hy nu nog in weêrwil zyner overtuiging, beminde, op aerde gelukkiger te maken.

Zoo dacht Willem terwyl hy op zyne kamer voor het vensterraem zat en onbepaaldelyk zyne blikken over den hof liet dwalen.

Een knecht klopte aen de kamerdeur, trad binnen en sprak:

- Mynheer Willem, de waschvrouw, welke gy heden morgend verlangdet te spreken, is daer beneden; wat hoef ik haer te zeggen?

- Zy trede binnen, Anthoon, antwoordde Willem. De knecht ging heen.

Eene vrouw van ongeveer veertig jaren bood zich by Willem aen.

- Mynheer, sprak zy eenigzins verlegen, gy hebt my laten roepen, het is welligt omdat het waschgoed van verleden week er niet zoo rein als naer gewoonte uitzag, maer verschoon my, mynheer, ik kon het niet helpen, het slecht weder.....

- Neen, Marianna, onderbrak haer Willem op vriendelyken toon, daerom is het niet dat ik verlang u te spreken. Zet u, het is over andere zaken dat ik u eenige inlichtingen vragen wil.

Marianna, waerin de lezer reeds de vrouw erkent, die de meisjes Goents aen het werk hielp, voelde als een pak van haer hart by de verklaring van Willem: de verlegene waschvrouw had gevreesd's jongelings pratyk te verliezen omdat zy den laetsten keer zyne ondervesten niet zoo sneeuw wit had gewasschen als op andere keeren.

- Marianna, vervolgde nu Willem, toen de vrouw plaets had genomen, gy hebt vroeger nog in het voorgebergte Schaerbeek gewoond, gy moet daer vele menschen kennen?

- Ja wel, mynheer, snapte nu de waschvrouw op ligteren toon, ja, wel, ik ken daer geheele gebuerten.

- Gy zoudet my eenen dienst kunnen bewyzen zoo gy eenige inlichtingen wildet nemen nopens een huisgezin dat in de H..straet op een bovenkamertjen verblyft.

- Die straet, de H..straet ken ik op myn duimken, mynheer, betuigde Marianna, ik heb daer zelfs van myne goede kennissen wonen.

- Zoo, hervatte Willem, er moet daer eene familie huisvesten, bestaende uit een ouden vader en twee gezusters.

- Zoudet gy de familie Goents bedoelen, mynheer? vroeg de waschvrouw, eenigzins verwonderd over het toeval dat Willem die arme lieden mogte kennen.

- Hoe die menschen heeten, vervolgde Willem, is my volkomen onbekend, en ik hoef het ook niet te weten. Tracht my inlichtingen te geven over hunnen toestand, over hunne onderlinge betrekkingen; weet my te zeggen wat zy vroeger deden en wat zy in het vervolg hopen te doen.

- Ho, mynheer! uitte zich nu Marianna vry los, als het welzeker de familie Goents is, welke gy bedoelt, zoo kan ik u dadelyk al de gevraegde inlichtingen geven. De vader is een oude gebrekkelyke man; de jongste dochter Amalie is een lief blond meisjen; de oudste, Nella, is eene zwarte met fieren oogopslag, die nooit vermoeid of nooit verlegen is..... maer, voegde er de waschvrouw op verzoetenden toon by, een braef en deugdzaam kind, en vooral eene knappe waschvrouw. Zouden het wel die menschen zyn, naer welke gy vraegt, mynheer? besloot Marianna haer bescheid.

- Ongetwyfeld zyn het die menschen, antwoordde Willem, maer weet gy niets meer van hen, wat waren zy vroeger?

- Wel, mynheer, hernam de waschvrouw, nu een goed jaer geleden zyn die lieden uit Vlaenderen hier doodarm aengekomen; zy kenden my van als ik nog op hun dorp woonde, zy hebben my hier opgezocht, en ik heb, zoo goed als ik kon, de meisjens hier wat werk bezorgd; zy winnen nu stillekens het dagelyksch broodjen; de daghuren zyn klein, maer zy helpen zich nu toch voort.

- En te voren, in Vlaenderen, zyn die menschen niet altoos zoo diep ellendig geweest? vroeg Willem met de hoogste belangstelling.

- Ho, neen, mynheer, verklaerde verder de waschvrouw, vader Goents was vroeger een begoede koopman in lynwaed.

En Marianna vertelde nu aen Willem tot de minste omstandigheden van het noodlottig verval der familie Goents; de wonderen, welke de kinderen, en voornamelyk Nella, hadden aen den dag gelegd om tegen de ellende te worstelen... De waschvrouw zette hare uitleggingen met vuer voort, tot zy eindelyk in hare rede steken bleef en niet verder spreken dorst, daer zy bemerkte dat Willem te diep door haer ongekunsteld maer naïef verhael getroffen, eenen zakdoek voor zyne oogen hield.

- Marianna, ik bedank u voor uwe inlichtingen, sprak na eene poos de diep bewogene jongeling; maer, vervolgde hy, gy moet my vast beloven aen die menschen nooit te zullen zeggen dat ik naer hen vernomen heb; verstaet gy, Marianna, zy mogen dat volstrekt niet weten!

Terwyl Willem die laetste woorden met nadruk uitsprak, stopte hy de waschvrouw iets in de hand, en Marianna vertrok, wel verzekerende dat haer geen woordjen ontsnappen zou.

Willem plaetste zich voor zyne schryftafel, nam eenen briefomslag, sloot daer eene banknoot van duizend franken in, schreef het adres; 'Aen mejuffer Nella Goents, H..straet, voorstad Schaerbeek, en ging vervolgens naer het postbureel.

Eene uitdrukking van innig genoegen glom op 's jongelings aengezicht. Een onwêersaenbaer gevoel van zelfsvoldoening welde in zyn hart op!

Die edele ziele schepte lucht in de *weldadigheid*, terwyl haer de *min* verstikte.

X.**Alfried en Willem.*****Hoe zy verschillig de liefde verstaen.***

Willem had zyne boodschap op het postbureel, uit bescheidenheid, zelf verrigt en toen hy weêr te huis kwam, berigtte hem Anthoon, de knecht, dat mynheer Alfried in den hof op hem wachtte.

Dit bezoek scheen de trekken van tevredenheid, van zelfsvoldoening, die op Willems aengezicht ten gevolge zyner goede daed praelden, op eens te doen verdwynen; hy begaf zich evenwel dadelyk by Alfried.

Alfried was de schoolkamaraed van Willem geweest; zy hadden te samen hunne studiën in eene vreemde stad gedaen, en sinds dien waren de twee jongelingen in onafgebroke betrekkingen gebleven. Zy waren nogthans in eene geheele tegenoverstelling van karakter.

Op den jeugdigsten leeftyd brengt het verschil van zien en gevoelen zelden eene scheiding te weeg, hoogstens bytyd een kinderkrakeel; dan weêr in andere gevallen schynt het verschil van gemoed te dienen om

de vriendschapsbanden tusschen de jongere knapen nog nauwer toe te halen. Zoo was het met Alfried en Willem gegaen. Maer sinds nu de mannelijke jaren gekomen waren, sinds hunne daden eenen regtstreekschen invloed op de samenleving hebben moesten, sinds de rede hun dagelyks rekenschap vroeg over hetgene zy goed en slecht deden, kwamen er van die oogenblikken voor, deden er zich van die voorvallen op, waerby Willem het zich schaemde de vriend van Alfried te wezen.

Meer dan eens had Willem ernstige poogingen aangewend om Alfried tot eene zachtere, tot eene gemoedelykere, met één woord, tot een zedelykere levenswyze over te halen; doch te vergeefs had de vriendschap hem daertoe aangespoord.

Alfried bleef zich immer in Willems vriendschap vereeren, schoon hy wel bemerkte dat Willem hem sinds eenigen tyd koeler behandelde en hem weinig scheen te zoeken; maer Willem had rytuig en peerd ten zynen persoonlyken beschikke en dit kwam Alfried meermalen goed te pas om plaaziertochtjens te maken; en immers Willem deed hem geen last aen, Willem keurde wel soms zyne daden af, maer verdroeg dan toch weêr, uit oude vriendschap, wat er aenstootelyksin Alfrieds gedrag kon voorkomen.

Het was dan, zoo niet met tegenzin, dan toch met onverschilligheid dat Willem Alfrieds bezoek ontving.

Alfried neuriede een liedjen. wandelde pad op pad neêr, trok al de schoonste bloemen af om ze tot eenen ruiker te verzamelen, en spotte met den ouden hovenier die hem dorst doen aenmerken dat het niet goed is zoo maer de bloemen, onverschillig dewelke, af te rukken en de planten te schenden.

Toen hy Willem in den hof treden zag, liep hy hem luidruchtig te gemoet en riep met volle stem:

- Ha, ziedaer de hermyt!....

En Willem de hand drukkende, vervolgde Alfried:

- Maer hoe komt het, beste Willem, wy zien u niet meer, wat doet gy met uwen tyd? de sterrekunde bestudeeren?

- Gy zyt alweêr aen 't spotten, Alfried, nam Willem koel het woord op, ik ben eenigzins ongesteld geweest en ziedaer de reden waerom gy my in lang niet gezien hebt.

- Gy hebt er veel by verloren, vriend, juichte Alfried op zynen gewoonen lossen toon voort, sinds wy elkander de laetste mael zagen heb ik eene *brillante conquête* gedaen! Ik geve voor geene halve fortuin het genoeg dat ik er reeds by gesmaekt heb! Zondag aenstaende gaet zy weêr meê naer *Tivoli*.

- Zoo, zoo, antwoordde Willem terwyl hy voortstapte en op Alfrieds woorden geene acht scheen te slaen, zoo, gy gaet naer *Tivoli*.

- Willem, ge moet toch bekennen dat ik een gelukkige duivel ben!... Erinnert gy u nog onze ontmoeting - in de *vallée de Josaphat*?...

Die vraeg trof Willem en hy zag nu met belangstelling op.

- Welnu, ging de losbol voort, de vlaemsche blonde meid, de betooverende schoone, welke my dan door die zwarte, met hare vurige oogen, ontrukkt werd, die heb ik nu weêr gevonden.

- Gy hebt die weêrgevonden! vroeg Willem met zichtbare ontroering.

- Zeker, vriend, zeker, antwoordde Alfried, ik heb ze onlangs by toeval in *Tivoli* ontmoet.

- In *Tivoli*!... herhaelde Willem als werktuigelyk, want Alfrieds veropenbaring had hem ten hoogsten ontroerd.

Alfried hernam:

- O Willem, het is een engel van schoonheid, van liefalligheid!... en thans schrikt zy van my niet meer af, zy is los en zwierig.... dezen avond nog moet ik haer zien.... Verstaet ge, vriend, vervolgde de wulpschaerd op heimelyken toon, - zy wendt voor eene boodschap naer het waschhuis of naer den kruidenierswinkel te doen, zy vergeet met opzet het een of ander en zoo komt zy des avonds uit, en zoo zien wy elkander!... maer het schynt, vervolgde nog de verleider op den zelfden toon, zonder te bemerken dat Willem buitengewoon aengedaen was, het schynt dat die zwarte eene drommelsche heks is, zy zou hare zuster op eenen rampzaligen zolder willen doen verkerken, hare zuster, een zoo lief kind, eene zoo poezelige engelin!....

- En wat zyt gy willens met dit meisjen te doen? vroeg Willem op eenen toon, die Alfried hadde moeten verbazen en die hem in schaterlachen deed uitbarsten.

Willem aenstaerde den gevoelloozen jongman met diepe verontwaerdiging, en Alfried sprak:

- Wat ik willens ben met dit meisjen te doen, vriend Willem, wel ik zal dit meisjen beminnen, wy zullen elkander beminnen... gy, gy puritein, zoudt er uw geweten meê bezwaerd gevoelen een zoo bevallig meisjen om de liefde alleen te beminnen, maer ik, ik geloof dat beminnen eene deugd is!...

- Gy zult dan dit meisjen ongelukkig maken!... hernam Willem, en ditmael lag er iets in 's jongelings stem dat den aengesproken in weêrwil zyner gevoelloosheid het harte trof.

- Ongelukkig maken? toch niet, toch niet, sprak Alfried, wy zullen elkander immers niet ongelukkig maken met malkander te beminnen...

- En gy zyt niet voornemens met dit meisjen te trouwen? vroeg Willem verder.

- Met haer trouwen! met haer trouwen! schertste Alfried nu weêr lossen, maer, vriend, ik geloof dat gy gek wordt... met haer trouwen! herhaelde nogmaels de onbeschaemde, dat ware al te dom voor een man als ik ben.

- Uw eenig inzicht is dan dit meisjen te verleiden! donderde hem nu Willem op vry barschen toon toe.

- Ik zal haer betalen, antwoordde de eerlooze op yskouden toon, ik zal haer uit hare ellende helpen, zy is wel veel te schoon om haer jong leven op een zolderken te slyten; ik heb derhalve reeds naer een beter verblyf voor haer uitgezien, en dezen avond.... voegde hy er met onverschilligheid by.

- Welnu, sprak Willem met ernstigen klem, terwyl hy Alfried krampachtig by den arm greep, welnu, dit zult gy niet! ik verbied het u!...

Alfried zag eens verwonderd op... maer barst weêr in lachen los; hy meende dat de verontwaerdiging zyns vriends, als naer gewoonte, uit een gevoel van 'overdrevene eerbaerheid' zooals hy dit noemde, voortvloeyde, en wilde nog voortschertsen, toen Willem hem zegde:

- Alfried, ik stel er onze vriendschap voor in de weegschael, gy zult dit meisjen ongedeerd laten! - of hier nimmer den voet over den drempel meer zetten!...

Alfried, nu ziende dat Willem het ernstig meende, antwoordde met kalmte:

- Het is te laet; ik heb gezworen dat zy de myne zou wezen en zy zal de myne zyn! vaerwel...

En de ziellooze jongeling, die uit zyne modderige ellende niet eens zyne eigene vernedering inzag, trap-

pelde, voor eenen geilen drift, de vriendschap eener brave, eener regtschapene ziel onder de voeten!

Hy vluchtte de deugd en snelde met rasse schreden naer den poel, waerin hy zich verstikken moest!...

XI.**Nieuwe ramp.**

Omtrent eene maend was er verlopen sinds de jongste dochter van vader Goents den eersten stap op het gebied der vryheid had gewaegd.

De meisjens van het waschhuis waren altoos even vrolyk.

Amalie deelde meer om meer in de algemeene vreugde.

Nella werd op den werkwinkel verstooten en mistrouwd. Men noemde haer de drooge, de kwezelachtige, de kniezige Nella.

De twee gezusters gingen des avonds, als gewoonlyk, te samen naer huis.

Maer die vertrouwelykheid van voorheen, die zusterlyke toegenegenheid was tusschen beiden verminderd, sedert dat Nella zich openlyk tegen de litzinnigheid van Amalie verzette.

De oude vader Goents was nu kloeker en gezonder geworden, maer de man verstond er zich niet aen dat zyne dochters, sinds eenigen tyd, zoo koel en onverschillig jegens elkander schenen, hy kon ook niet begrypen waerom

Nella altoos tegen Amalie grommelde als deze des avonds naer den kruidenierswinkel, of elders, alleen wilde gaen.

Als de goede vader het dan alles wel inzag, kwam het hem voor dat Nella toch al te streng jegens hare jongere zuster was; een zoo jeudig meisjen mogt toch bytyd wel wat vrye lucht ademen; en wat de kleederen betrof, Amalie werkte goed en mogt er des zondags dan ook wel wat netjens uitzien; zy zouden het liever op andere kosten uitsparen.

Nella redeneerde zoo niet.

Nella's vermoedens waren maer al te geground en zy zuchtte bitterlyk als zy overdacht wat schrikkelyke gevolgen de ligtzinnigheid harer zuster kon na zich slepen.

Willem had Alfried, sinds hunne onderhandeling in den hof, niet meer weêr gezien.

De jongeling bleef immer moedeloos en lydend; zyn vader drong er meer dan ooit op aen hem een huwelyk met mej. de Wallin te doen treffen.

Het scheen dat vader van Schoer eene byzondere berekening op dit huwelyk maekte.

Weldra zou zyn eenige zoon de meerderjarigheid bereiken, en in staet gesteld worden om zyn bezit van moederskant te eischen; zoo hy jongman bleef kon hy met zyne fortuin, de vrye neiging zyns geestes volgen en weigeren den handel zyns vaders over te nemen; getrouwd zou hy onder den invloed eener vrouw staen; en het scheen eene afspraak tusschen moeder de Wallin en vader van Schoer te wezen, om, na het huwelyk, den handel aen de kinderen over te laten.

Dus was het plan, volgens hetwelk de vader den zoon wilde doen handelen.

En dit plan was een natuerlyk gevolg van den neteligen

toestand, waerin van Schoers zaken stonden. Willems fortuin moest die schragen of derzelver val was onvermydelyk naby.

Van eene andere zyde was Willems teedere ziel nog altoos hevig ontsteld door de liefdekwellingen, die haer gestadig bestormden. De zulken alleen, die een gevoelig hart hebben; de zulken alleen die rein en puer met hart en ziel kunnen beminnen; ja, zy alleen, die de liefde als eene onaerdsche begeestering in hun binnenst voelen, mogen te regt bevroeden wat hevigen stryd Willem met zich zelve te leveren had, sinds de gansche stelling van zyne ideële toekomst in duigen was gevallen door het mistrouwen dat de schoone Nella voor hem had laten blyken.

Het was omtrent negen ure 's avonds.

De dag was stikkend heet geweest: de avondlucht was bevangend, en de wolken pakten zwaer te samen.

Al de voortekens van een bulderend onweder deden zich op. De bevangende hitte zou zich in eene uitbarstende stortvlaeg verkoelen.

In de verte hoort men reeds de donderslagen rommelen en kraken.

Een jongman wandelt op en neêr de H..straet en schynt daer op iemand te wachten.

Van verre blykt hy door de duisternis naer de deur van het huisken waer de familie Goents woont.

Het onweder naekt en wordt heviger.

Eene jonge maegd sluipt langs henen de muren het huisken uit en vliegt schroomvol naer den jongeling.

Eene lange bliksemstrael schiet door de straet en verlicht de twee geliefden op het oogenblik dat de jongman een zoen op 's meisjens voorhoofd drukt.

Beiden sidderen in al hunne leden.

Die siddering verraedt hunne schuldige voornemens.

Het schynt het meisjen toe dat de hemel haer waarschuwt en dien bliksemschicht op haer nederstraelt om haer op den boord der dwaling terug te houden.

De jongeling is ontsteld, niet door het zelfde gevoel als het meisjen, maer hy beeft, even als alle misdadigers by het plegen eener euveldaed beven.

- Kom, Amalie, geliefde Amalie, kom! spreekt hy driftig, terwyl hy het meisjen naer het hooge der straet voortsleurt.

- Alfried, ik ben zoo benauwd, stamelt het meisjen, de boezem klopt my zoo hevig!... morgen, morgen zal ik u volgen! heden ben ik zoo angstig!....

- Aerzel niet, Amalie, ik zal u gelukkig maken, hier verkwynt gy, uwe zuster mishandelt u! kom, kom, ginds op den hoek der straet wacht ons een rytuig!....

- O, ik beef!... Alfried, laet my terug keeren!... O, myn vader!... zucht het zwakke meisjen.

- Geen tyd te verliezen, kom, herhaelt nogmaels Alfried, ik heb eene ryke kamer en prachtige kleederen voor u doen gereed maken! en er zal u geen kwaed geschieden!... kom! kom!...

De donder breekt geweldiger los; de bliksemflitsen slingeren onophoudelyk door de lucht..... en de twee gelieven zyn verdwenen!.....

- Nella, sluit eens de venster goed digt, sprak vader Goents tot zyne dochter, die aen een tafeltjen te naeijen zat; het onweder wordt woedend en het is gevaerlyk de lucht te laten trekken.

Het meisjen was in diepe gedachten verzonken. Zy had in den vooravond eenen brief ontvangen met eene banknoot van duizend franken, zonder aenduiding van wien,

van waer, of waervoor. Wat mogt zulke zending toch te beduiden hebben? Dan dacht zy aen hare jongere zuster, die naer geen en goeden raed wilde luisteren, die zich hoe lang zoo litzinniger gedroeg, en die nu op het oogenblik weêr was uitgegaen onder voorwendsel van eene onnoodige boodschap te verrigten... Wat stond er haer te doen?

- Haren vader de schrikkelyke vermoedens, die haer kwelden, mededeelen, was den ouden man den dood op het lyf jagen; zwygen, was hare zuster vry naer haer verderf laten loopen!.... Wat zou zy aenwenden om nieuwe rampen te vermyden? - Daeraen dacht Nella toen haer vader Goents toesprak, en het was eerst op het tweede verzoek des ouden mans dat zy toehoerde en gehoorzaamde; want zy was zoo zeer met hare gedachten verdiept, dat zy zelfs het bulderende onweder nog niet eens had bemerkt.

- Nella, hernam de vader toen de vensters gesloten waren, dezen namiddag, terwyl ik hier alleen was, zat ik zoo te overpeinzen dat wy, als ons nu alles voortdurend goed blyft gaen, nog wel eenmael naer het Dorp zouden kunnen terugkeeren.

- Zoo, vader, sprak het meisjen op welwillenden toon, zoo, gy dacht er aen om nog eenmael terug naer het Dorp te gaen wonen.

- En gy, Nella, vervolgde de oude man, hoopt gy zulks ook niet? als wy ginder ons brood konden verdienen, zoo goed als hier, dan zou ik toch liever sterven waer uwe moeder gestorven is en waer uw broeder ons zoo vroeg ontnomen werd.

- Als gy dit vuriglyk begeert, vader, dan zullen wy ons uiterste best doen om uwen wil uitte voeren, troostte hem het goedhartige meisjen.

- Hoor, Nella, zoo vervolgde de vader, hoor, wat ik

berekend had: als wy, met dry jaren lang wel te sparen honderd franken 's jaers konden overhouden, daermeê zouden wy op het Dorp eenen kleinen handel kunnen beginnen; gy zoudt uwen stiel blyven uitoefenen en dan zouden wy toch wêer op het Dorp wonen, Nella; zoo besloot de oude vader met het verblydend vooruitzicht zyne dagen te eindigen in het lieve Vlaenderen, op het Dorp waer hy zoo vrolyk zyne eerste Communie had gedaen, waer hy zoo gelukkig zyne bruid ten altare had geleid, waer hy zoo hoopvol zyne kinderen had zien geboren worden!...

Het meisje onderdrukte eenen diepen zucht, die uit haren boezem opwelde, en deed zich het grootste geweld aen om haren vader op troostenden toon te kunnen antwoorden:

- Wy zullen steeds ons best doen, vader, en intusschen hopen nog eenmael op ons Dorp gelukkig te zullen wezen...

Nu zweggen vader en dochter eene lange poos.

Het onweder woedde voort; de donder kraekte in het ruime; de bliksem schoot door de vensterglazen, en een geweldige slagregen kletterde op de daken neêr.

De vader onderbrak eindelyk de stilte.

- Maer, Nella, waer toch mag Amalie zoo laet, en by zulk onweder, uitblyven? Waerom komt zy niet spoedig terug, de kruidenierswinkel is maer eene straet van hier en zy is reeds zoo lang weg.

Nu kon de angstvolle Nella hare zuchten niet langer onderdrukken; zy antwoordde niet, en wendde het hoofd af om haren vader hare tranen te verbergen.

- Hoe! wat! wat is er, Nella, gy weent!...

En hy naderde tot het meisje, terwyl hy vervolgde:

- Gy doet my sidderen, myn kind, zeg my dan toch waerom gy weent, welke is de oorzaak van uw verdriet?...

- O vader, snikte het zorgvuldige meisjen, ik geloof dat Amalie onvoorzichtig handelt en zich al te veel aen hare ligtzinnigheid overlaet...

- Myn God! onderbrak pynlyk de gryze man.

- Gy moet wel bemerkt hebben, vader, hernam Nella, dat zy sedert eenige weken ten mynen opzichte koel is, dat zy my zelfs niet meer vriendelyk aanspreekt...

- Welnu..? welnu..? viel de vader in de rede.

- Dit is omdat ik haer somtyds de waerheid zeggen durf, omdat ik haer voor oogen houd wat al onheilen een los gedrag voor een jong meisjen kan na zich slepen.

- En welk gevaer!... Nella, zeg my!... vroeg angstig de oude man.

- Als zy op dien zondag tot laet in den avond was uitgebleven, verklaerde Nella, was zy op een dansfeest in Tivoli geweest, en, naer ik later van de gezellinnen op het werkhuis heb gehoord, heeft zy daer kennis met een' heer uit de stad gemaekt...

- Myn God! myn God!... zuchtte de vader.

- En sinds dien, vervolgde Nella, gebruikt zy alle middelen om maer des avonds alleen uit te geraken; zy is geheimzinnig en wantrouwig jegens my.

- Myn God! barst nu de vader in snikken los, wat al onheilen zullen er ons nog overkomen!... En de oude man viel zuchtend op zynen stoel neder.

Nella liet nu hare tranen vry vlieten, terwyl zy haren vader ophielp en vervolgens aen de deur luisterde of zy Amalie nog niet hoorde komen.

Toen de vader eenigzins tot zichzelf gekomen was, vroeg hy op angstigen toon:

- Nella! Nella, myn kind, wat zullen wy doen! wat zullen wy aenvangen!

- Vader, antwoordde het meisje, terwyl zy zich geweld aendeed om koelbloedig te schynen, wy moeten ons aen den wil des Alwyzen onderwerpen; wy zullen ons lot moedig onderstaen! beloof my, vader, dat gy al uwe krachten inspannen zult.....

- O ja, myn kind, onderbrak de vader, gy zyt kloekmoedig, waerom zou ik het ook niet wezen?...

- Welnu, vader, ik moet u dan alles zeggen; het is niet alleen Amalies dwaling die my verontrust, er staet ons nog een ander onheil te wachten, iemand wil ons vernederen, wil ons beleedigen! Zie, vader, vervolgde zy, en zy haelde een papier uit de kast, zie, hier is een bankbrief van duizend franken, die hier heden op ons adres is gezonden, zonder aenduiding van wien of waervoor; o, er is geen twyfel aen, een onheilsvoorspellend oog is op ons gerigt!...

De vader nam de banknoot, stopte die weêr in den achtersten hoek der lade en sprak:

- Dit papier zullen wy niet meer aenroeren: als wy den zender kennen zullen, moeten wy die waerden teruggeven... en... vlugten, ja, vlugten, van hier vlugten moeten wy, Nella... Dit biljet komt waerschyndlyk van den man, die Amalie!... Ho! het is een verleider! het moet een eerloos mensch wezen! wat! ons met geld in onze armoede en ellende bespotten! ons geld in ruiling onzer eer aanbieden!... Ga, Nella, ga zien of uwe zuster niet terugkomt, verneem waer zy blyft... Ik wil, ik moet haer spreken!... ik zal dadelyk een einde aen die eerloosheid stellen!...

Nella zag op straet rond; maer niemand was er te ontwaren. Zy liep naer den kruidenierswinkel; daer ook had men Amalie niet gezien.

Maer eene buervrouw, die daereven om koffy kwam,

wist het ontstelde meisje te berigten dat Amalie juist op den hoek der straet met eenen heer in eene vigilante gestapt, en naer stad gereden, was.

Toen Nella die noodlottige tyding haren vader overbragt, verloor de verpletterde grysaerd alle bewustzyn, hy stamelde eenige onverstaenbare woorden en zeeg als levenloos ten gronde!...

XII.**Een feest by Willems vader.**

De lusters waren opgestoken. De ruime zalen van mynheer van Schoer schitterden van pracht. De vloeren waren met was, zoo glad als geslepen metael, gestreken; de wanden waren bezet met kostelyke spiegelglazen, die in zware vergulden lysten prykten; de schouwboorden waren versierd met pendulen, kandelabers en bloemruikers; het zachte licht van duizende bougiën schoot betooverend door de fyne zyden gordynen, die golvend de vensterramen omzwierden, en de zoetluidende muziek der pianos en harmoniums weêrgalmde door het geheele huis.

De knechten en meiden des huizes liepen, overlast van werk, op en neêr, om en weêr en stotterden en morden tegen elkander om de minste zwaarigheid, die in den weg kwam.

Voor aen de deur stonden eene menigte rytuigen, die alreeds genoodigden aengebragt hadden, en die reeks nam nog gestadig toe, naermate de gasten aenkwamen.

Mynheer van Schoer had boven op de groote zael zyne volle bezigheden met zyne talryke genoodigden behoorlyk te ontvangen, het is te zeggen, met aen de mode te voldoen door beleefd, hupsch, overdreven te wezen, en veel complimenten en geveinsd beslag te maken.

In zyne drukke eerbewyzingen had hy reeds meermaels naer zynen zoon Willem uitgezien, maer de jongeling liet zich nergens ontwaren.

De familie de Wallin kon alle oogenblikken binnenkomen en dan moest Willem wel zeker dáér wezen om ten minste mejuffer Eugenie te verwelkomen.

Na te vergeefs zyn' zoon gewacht te hebben, zond vader van Schoer eenen knecht naer Willems kamer, om te zien waerom de jongman zoo lang achter wege bleef, als het ten huize zyns vaders groot feest was.

De knecht bragt eenige stonden nadien bericht, dat mynheer Willem nog niet aengekleed was, maer dat hy weldra zou beneden komen, om aen vaders verzoek te voldoen.

- Ho! grommelde vader van Schoer binnen 's monds, die zoon is wederspanning, die zoon is hardnekkig! maer wy zullen zien! heden zal hy, door zyne toestemming in het huwelyk, myne zaken redden! of!....

Op dit oogenblik meldde de deurwachter mevrouw en mejuffer de Wallin aen.

Mynheer van Schoer kneep gramstoorig de vuisten toe, tempeestte tegen den 'koppigen' jongen en bereidde zich om zelf het onthael te doen. -

Mevrouw en mejuffer de Wallin traden de groote zael binnen, gevolgd van twee dienaers, die de hoeden en schawls weg namen en zich vervolgens verwyderden, om hunne meesteressen tot na het feest af te wachten.

Mevrouw de Wallin, ofschoon eene dame van diep in

de veertig jaren, had zich zoo pertig, zoo frisch weten op te knappen, dat zy er nog als eene jongheid van dry mael zeven uitzag. Hare vergryzende hairen en wenkbrauwen waren met zilveroxyd zoo pik zwart gemaekt als zy het maer immer geweest waren. De fyne rimpels die in hare wangen en voorhoofd, als onwedersprekelyke getuigen van langeren leeftyd, geteekend stonden, waren onder eene dikke laeg loodwit zoo goed mogelyk verdwenen; de blauwachtige randen, die gewoonlyk om hare oogen geslingerd lagen, waren nu onder een fyn cosmetiek verdoken; de rest van haren ganschen persoon was zorgvuldig met de fynste en rykste stoffen omhuld; daerby wist zy zich eenen zwier, eene bevalligheid te geven, die verre boven het gemeene was; ook werd haer niet zelden het compliment gemaekt ‘dat mevrouw de Wallin waerlyk van jaer tot jaer verjongde’ - en dit deed haer ‘niet weinig’ genoeg.

Mejuffer Eugenie was schitterend, was verrukkelyk schoon!....

Zonder loodwit was hare huid zoo glad en fyn als fluweel.

Zonder zilveroxyd golfdn hare gitzwarte lokken om hare ronde blanke schouders.

Zonder cosmetiek stonden hare oogen helder en schitterend uit hunne kringen te kyken.

Hare bewegingen waren bevallig en zwierig zonder gemaektheid. Alles was by haer natuerlyk-schoon.

Vader van Schoer had reeds mevrouw en mejuffer de Wallin met buitengewoone plegtplegingen ontvangen toen Willem in de zael trad. De jongeling bezag de schoone jonkvrouw van verre... en hy dacht aen Nella, aen het arme waschmeisjen, dat, naer zyn inzien, met eene eenvoudige kleeding nog schooner, nog bevalliger

en vooral oneindig beminnelyker was, dan mejuffer Eugenie met al de pracht, die de modewinkels den begoeden der aerde kunnen leveren.

Mynheer van Schoer ontwaerde zynen zoon, die bedeesd de zael doorwandelde, nam hem by der hand en stelde hem den beiden vrouwen op eene hoflyke wyze voor. Willem groette beleefdelyk maer koel; hy zou zich ook seffens verwyderd hebben, hadden vader en moeder niet aengehouden om het gesprek tusschen de twee jonge lieden te doen aenvangen, en weêr te doen hernemen als het verflauwde of op nieuw aen te knoopen als de kinderen niets meer te zeggen wisten.

Mynheer van Schoer had schoon door slimme spreuken op het aenstaende huwelyk te doelen, Willem hield zich als beschouwde hy die zaek voor afgewezen en vergeten.

Er werden door bedienden van den huize schotels met ververschingen en lekkernyen rond gedragen; korts nadien zou men beginnen te dansen.

Mynheer van Schoer kondigde zulks zynen gasten aen, en nam die gelegenheid te baet om zynen zoon met mejuffer Eugenie te doen afspreken dat zy de eerste *quadrille* te samen zouden dansen.

Middelerwyl ontving de feestgever nog eenige genoodigden; de zael was letterlyk vol met een hupsch en uitgelezen gezelschap.

Vader van Schoer kwam by Willem om te vernemen hoe het kwam dat Alfried nog niet dáer was. Ik heb hem uitgenoodigd, vervolgde hy, om dat ik weet dat hy een geestige gast is en ons feest wat opvrolyken zal. In afwachting dat Alfried kome, kunt gy het gezelschap wat tot drinken en dansen aenmanen.

De vader wendde zich naer eene andere zyde der zael, terwyl hy by zich zelven sprak: - Ik moet zien dat ik hem het hoofd warm kryge.

Willem maekte het bevel zyns vaders tot eene gelegenheid om aen mejuffer de Wallin ‘tot straks’ te zeggen en zich met andere personen op te houden.

Het was wel aerdig dat Willem zich in tegenwoordigheid dier juffrouw, die zich nothans in alles ten zynen opzichte betamelyk, ja, deftig gedroeg, gants niet in zyn schik was. Mej. de Wallin deed maer alles wat zy kon om den jongeling te behagen, want men liet ongestoord het meisje in de meening verkeeren dat Willem haer echtgenoot worden zou. Daerom welligt was het dat Willem zoo ongaern in hare tegenwoordigheid bleef; en dat hy zich zoo koel, zoo onverschillig ten haren opzichte gedroeg, was waarschylyk om haer te doen zien dat hy haer zyne liefde niet schenken kon; en zy diensvolgens zich met geene ydele hoop hoefde te streelen.

Het sein voor den eersten dans werd gegeven; de byzondere gesprekken hielden in de nevenkamers op; elk moest in de eerste *quadrille* meêdansen. Later zou zich ieder volgens zyne neiging by dans, teerlingen, kaarten of bakspel houden, of zich met de lekkere flesch en het aengename praetjen verlustigen.

Willem was door den wil zyns vaders gedwongen mej. Eugenie voor de eerste *quadrille* tot *cavalier* te dienen. Hy moest het woord zyns vaders gestand doen; hy ging dus de lieve Juffer ten dans noodigen.

Zy liet den arm harer moeder los en vatte dien van Willem, terwyl zy zoo bevallig, zoo betooverend glimlachte, dat een steenen hart erby ware verrukt geworden.

Moeder de Wallin, die met vader van Schoer danste, sloeg geen oog van hare beminnyke dochter. ‘Wat lief paer!’ fluisterde zy aen het oor van haren *cavalier*.

- ‘Wat gelukkige kinderen!’ antwoordde deze met geveinsde opgetoogenheid.

Willem wandelde intusschen met mej. de Wallin een weinig rond; maer hy zag strak voor zich, en bespeurde niets van die treffende schoonheid, welke anderen in het jonge meisjes bewonderden; zelfs hoorde hy het gefluister niet dat zich rondom hem gestadig hooren liet.

- Dit feest heeft een doel in, zeide de eene.

- Vader van Schoer verbergt zyne inzichten niet, mompelde een andere.

- Daer zit een huwelykskontrakt achter, verzekerde een derde.

De dans ving onmiddelyk aen.

De vreugde was algemeen.

Mevrouw de Wallin zwierde aen vader van Schoers zyde als eene eerste jongheid; jufvrouw Eugenie danste met smaek en bevalligheid, en Willem was zoo verstrooid dat hy half van tyd verloren liep en de andere persoonen in het waarnemen der dansformen hinderde.

Waerschyndlyk dacht de jongman aen de *Vallée de Josaphat* en aen de beek der '*Fontaine d'Amour*.'

Niet zoodra was de *quadrille* geëindigd, of de verleidende dansmuziek hief hare zoete toonen weêr aen, en een nieuwe danskring stond gereed.

Maer Willem was in eene nevenkamer by eenen bejaerden heer gaen zitten; die heer was een groot liefhebber van 't bloemkweken; en terwyl Willem zich aen de feestelykheden onttrok om over roozen, tulpen en margeritten te spreken, gromde vader van Schoer dat de razerny op zyn aengezicht te lezen stond.

'Zou die wederspannige zoon het dan volhouden te weigeren: al de plannen zouden dan op eens in duigen vallen! de handelszaken konden dan niet gered worden! eenige dagen later moesten er aenzienlyke wissels uitbetaeld worden!... Ha! werde het huwelykskontrakt niet

zonder uitstel geteekend!... Zyne talryke ‘goede’ vrienden nogthans zouden hem welzeker uit de tegenwoordige krisis redden... Nu, vader van Schoer besloot by zich zelven dat dien avond van het feest niet zoude voorby gaen zonder, eens of anders, zyne financiële bekrompenheid te verhelpen.

Mevrouw de Wallin deed zich veel geweld aen om hare verontwaerdiging over Willems gedrag te kunnen verbergen; mejuffer Eugenie zag er heel beteuterd en mismoedigd uit.

Het was reeds laet in den avond, en er werd nog een nieuwe gast aengemeld, namelyk de vriend Alfried.

- Hy komt wel laet, dacht vader van Schoer, ware hy vroeger gekomen, hy hadde mynen zoon kunnen aen den gang krygen.

- Moest vader dan ook die eerlooze verleider uitnoodigen, dacht Willem, juist terwyl de oude bloemkweker hem uitlegde hoe men verscheidenheden van fransche zonnebloemen kan bekomen en hoe men de afzetseltjens der leeuwenmuilkens best in den groei krygt.

Mynheer Alfried maekte zyn *entrée* met vele hupsche complimenten en toonde zyn zot verdraeid aengezicht aen iedereen. Hy verschoonde zich by vader van Schoer over zyn te laet komen, hy had ‘dringende’ zaken te verrigten gehad en zoo was het hem onmogelyk geweest zich vroeger op het ‘*charmante fête*’ te vertoonen.

Naer Willem zag hy niet om, en Willem ook naer hem niet.

Alfried was nog volop aen 't beslag maken toen op eens zich het gerucht van twistende stemmen in den voorgang hooren liet.

Mynheer van Schoer zag eens uit; een knecht trad binnen en verklaerde dat een jong meisjen met alle geweld

den *mynheer* wilde spreken, die daer zooeven binnen getreden was.

Iedereen keek verwonderd op. Een meisjes dat achter mynheer Alfried liep... Een glimlach zweefde om elken mond.

‘Nu, mynheer Alfried, nu, ga zien, het is eene lieve meid, die u wacht, vertoef dan niet!...’ riep men den jongeling van alle kanten toe.

En heer Alfried zocht uitkomst in de frankheid. Men leide ze hier maer binnen, men leide ze hier maer binnen! juichte de jongman, elkeen mag hooren en zien hoe ik myne geliefden ontvang!...

‘Ja, ja!... schreeuwde men nu van alle kanten, men leide ze hier binnen! men leide ze hier binnen!...’

Vader van Schoer dacht ook dat het eene *farce* zou wezen, en misschien wel een opgemaekt spel van den poetzenmaker Alfried zelf; de man lachte om de grap en beval den knecht het meisjes maer binnen te leiden. Elk verwachtte zich op lachen.

Maer niemand lachte toen men de verslagenheid, de nederigheid, den eerbied zag der onbekende, die het voorwerp hunner spotterny was.

Alfried alleen poogde nog te lachen, maer zyn lach was eerder een gryns.

- Welnu, sprak hy het ontroerde meisjes toe, is het my dien gy hier opzoekt? - wat verlangt gy?

- Wat ik verlang, mynheer, sprak nu de onbekende met bevende doch luide stem, wat ik verlang? - ik verlang dat gy my myne ongelukkige zuster, die gy op eene eerlooze wyze misleid hebt, wedergevet, opdat ik haer by mynen stervenden vader moge brengen!...

Alfried poogde nog te lachen, toen Willem toeschoot, zich voor het bevende meisjes plaetste en op nadrukkelyken toon sprak:

- Wee hem! die het zich nog vermeet deze vrouw te beledigen!

Op elks aengezicht stond verbazing te lezen.

- Alfried, hernam Willem met geestdrift het woord, wy zullen die zaak tusschen ons beiden vereffenen!

En hy nam het onbekende meisjen, die niemand anders was dan de schoone Nella uit de *Vallée de Josaphat*, by den arm en verliet met haer de zael.

Daer binnen bleef in den eerste alles verslagenheid, daarna werden er gissingen op gissingen geopperd, vervolgens luidop beledigingen tegen Willem uitgebragt. De vader spookte van gramschap tegen zynen zoon; Alfried loog dat het schande was om zich vry te pleiten, terwyl Willem in de voorzael met de hevigste belangstelling het meisjen nopens haer zonderling gedrag ondervroeg.

Nella verklaerde hem dat reeds sedert acht dagen hare zuster verdwenen was, met den heer dien zy met hem in de *Vallée de Josaphat* ontmoet had; dat haer oude vader, van schaemte verpletterd, by poozen geheel zinneloos was en onophoudelyk op zyne dochter riep, en dat zy te vergeefs hare zuster en derzelve verleider had opgezocht tot dat zy van Marianna had vernomen, dat, Alfried de vriend van Willem zynde, welligt dien avond op het feest komen zoude en zy hem daer aen de deur had afgewacht, en hem tot in huis was gevolgd, om te vernemen waer of zy hare ongelukkige zuster wedervinden kon...

By dit verhael, by die bewyzen van heldenmoed des jongen meisjens, by dit schandelyke verhoog van Alfrieds gedrag was Willem als uitzinnig geworden.

Ja! sprak hy, de verleider zal zyne schaemteloosheid duer betalen!....

En de jongman wilde naer Alfried toe, toen Nella hem wederhield en zegde:

- Spaer ons verdere onheilen, mynheer, wees bedaerd; tracht enkel van hem te weten waerof myne zuster is! waerof ik ze weêr vinden kan!...

Op dit oogenblik vlugtte een persoon den huize uit. Willem sprong hem achterna, maer te laet, hy was verdwenen. Het was Alfried, die het niet langer uitgehouden had, en de beschimpingen der Dames ontvlugt was.

- De lafaerd is gevlugt! riep Willem uit, maer ik beloof u, Nella, dat ik niet rusten zal, vooraleer ik uwe zuster weêr heb gevonden, en den eerloozen voor zyne schanddaed heb kunnen bestraffen!

- Ho, mynheer, stamelde Nella, zoek myne ongeukkige zuster op, ik zal er u eeuwig dankbaer voor wezen!...

- Nella, ik dank het toeval dat my heden vergunt met u te mogen spreken, vervolgde Willem; ik lyd, Nella, ik lyd geweldig!... ik lyd om u! ik bemin u! en gy, gy verstoot myne liefde!...

- O ellende! o menschelyke ondeugd! gilde het meisjen, terwyl ik poog myne zuster uit de schande te helpen, wil men my zelve in den afgrond sleuren!...

- Nella, ik bemin u opregt, hernam de jongeling met vurigheid, ik wil voor u alles opofferen!... ik wil...

- Mynheer, heb medelyden met my, sprak nu Nella op beraden toon, ik ben byna onder de ellende bezweken, en gy zult my niet langer beledigen met my van liefde te spreken; zeg, hoe zoude er liefde kunnen bestaan tusschen een man, die in weelde baedt, en een meisjen, dat in ellende, dat in armoede verkwynt!...

Willem bleef sprakeloos staen; ieder woord van het zonderlinge meisjen bragt eene nieuwe ontroering in zyn hart te weeg, en eindelyk als onbewust zyner daed,

wilde hy het voorwerp zyner innige, zyner opregte liefde in de armen drukken!...

Maer Nella ontrukte zich aen zyne omhelzingen en vlood den huize uit....

Willem zeeg, in zyne verslagenheid, op eenen leunstoel neder; lang duerde het eer de jongeling uit zyne diepe ontroering oprees en de tegenwoordigheid van geest herwon; toen hy wankelend als een zwymeldronkene de feestzael weêr binnen trad, was daer alles stil en verlaten. Dit voorval had het geheele feest gestoord.

De plannen van mynheer van Schoer waren geheel en al mislukt.

Aen het huwelyk met mejuffer de Wallin was voortaan niet meer te denken; toen hy zynen vrienden van voorschotten of leeningen had gesproken, waren zy zoo gauw mogelyk, onder een of ander voorwendsel, vertrokken, zonder zelfs den bekrompen koopman verder bescheid te geven.

De ongelukkige vader zat verslagen en radeloos, met het hoofd op de handen, in de ontruimde feestzael, toen de zoon binnentrad.

- Ellendeling! barst de vader op hem los, gy zyt de oorzaak van mynen ondergang! Gy wilt met juffrouw de Wallin niet trouwen! nu weet ik waerom! als gy u verlaegt tot zulke schandalen, die in byzondere huizen dringen, om hunne minnaers op te zoeken, ho, dan verwondert het my niet meer dat gy u als een ontaerde zoon gedraegt! en uwen vader naer den grafkuil sleurt!...

Willem kon zich niet langer regt houden; een floers spreidde zich voor zyne oogen; alles draeide om hem heen; hy wankelde, leunde tegen den wand aen, en stortte eindelyk ten gronde....

De vader verliet de zael zonder naer zynen zoon om te

zien.... Anthoon kwam zynen jongen meester ter hulpe.

Te middernacht was het in 't huis van mynheer van Schoer heel duister, en de avond, die zoo veel hoop moest verwezenlyken, het feest, dat zoo vele harten moest verheugen, had niets dan teleurstelling, dan nieuwen kommer medegebragt. -

XIII.**Mynheer Alfried en de gevolgen zyner eerloosheid.**

Het voorval op het feest by Mynheer van Schoer had een, reeds vroeger ontworpen plan, by Alfried tot een vast besluit gemaekt.

De jongman had gedurende de laetste jaren veel meer verteerd dan zyne goederen opbragten; van dien kant was er hem geene geruststelling meer mogelyk.

Tot dan toe was zyn schandelyk gedrag, in de deftige kringen waer hy verkeerde, nog een geheim gebleven, maer voortaan moest er van wege alle deftige lieden een welverdiende blaem op hem vallen.

Ja, hy was er reeds vroeger op bedacht geweest om naer Parys te vertrekken en daer zynen rol, tot de volkomene maetschappelyke schande, voort te spelen. Van nu afaen was zyn besluit onwederroepelyk; nog dien zelfden nacht maeckte hy zyn reisgoed gereed, schreef eenige brieven aen zyne vrienden, verwittigde zynen agent om hem de rest zyner bezittingen over te maken en vertrok des anderdaegs morgens; zonder zelfs een-

mael aen de rampzalige Amalie, die het slagtoffer zyner eerlooze verleiding was, te denken.

Het ongelukkige meisje zat, in een der voorgeborgten op een eng kamertjen, voor het venster haren minnaer af te wachten.

Hare trekken verrieden angst en berouw; zy was bleek en neêrslagtig.

Terwyl haer minnaer by haer was, haer van liefde en geluk sprak, haer valsche hoop op de toekomst inboezemde, dan vergat zy voor eenige oogenblikken hare smarten, dan verdween voor eenige stonden het beeld haers ouden vaders van voor haren geest, dan dacht zy aen hare zuster en aen het arm huisjen in de H..straet niet, met één woord, dan vond zy middel om hare misdaed voor een luttel tyds met een floers van ydel en bedriegelyk genot te bedekken.

Reeds lang zat Amalie met ongeduld te wachten; daegs te voren was Alfried niet gekomen, en nu was het alreeds later dan zyn gewoon uer, waerschyndlyk zou hy zich heden weêr niet vertoonen.

Zou hy haer niet meer beminnen!... Zou zyne liefde, na zoo korte stonden genot, reeds verzwakken!... Zou hy haer verlaten!... Helaes! wat zou er van haer geworden!...

Zoo dacht, zoo weende het rampzalige meisje, toen de meesteres van den huize op het kamertjen trad, en zich in dezer voege tot de bedroefde rigtte:

- Mejuffer, mynheer uw minnaer zal waerschyndlyk het beloop der huer uwer kamer by u gelaten hebben; hy moest my gisteren, volgens afspraak, betalen en hy is niet gekomen; heden onlwaer ik hem niet; zoudet gy wel zoo vriendelyk wezen my de acht dagen huergeld te voldoen, mejuffer?

- Mevrouw, stamelde het verslagene meisje, mynheer Alfried zal wel zeker heden komen; hy heeft geen geld hier gelaten, maer hy heeft my vast beloofd...

- Gy zult wel begrypen, lief meisje, onderbrak nu de huisvrouw, op wier aengezicht hebzucht en ondeugd te lezen stonden, dat ik my in dit geval met woorden en beloften toch niet betalen kan.

- Ho, mevrouw, ik bid u, hernam de ongelukkige, heb een weinig geduld, ik ben zeker dat mynheer Alfried komen en u voldoen zal; hy is een ryk heer.

- Zoo, zoo! schertste de vrouw, ik geloof dat gy al te goed zyt zulks voor waerheid aen te nemen; 'hy zal zeker komen,' dat heeft hy nog aen andere gezegd, en hy is nogthans 'niet' gekomen; en als hy inderdaed een ryk heer ware, zoo hadde hy my, onlangs nog, geene twee maenden naer myn geld laten wachten.

- Hoe! stotterde nu Amalie angstig, zou hy?.... - De ongelukkige had verstaen dat Alfried daer nog meisjes opgehouden, en vervolgens verlaten had.

- Hoor, meisje, verklaerde nu de vrouw verder, wy zullen dadelyk weten wat er van is, ik heb naer mynheer Alfrieds wooning gezonden om inlichtingen; wy zyn immers oude kennissen, en als hy niet willens is nog langer voor u te betalen, zoo zal hy het wel regtuit zeggen.

Amalie was als verpletterd by het hooren dier woorden.

Op dit oogenblik kwam de meid binnen en sprak:

- Madame, men heeft my bericht dat mynheer Alfried sinds gisteren morgend naer Parys is vertrokken, zonder met iemand af te rekenen.

Amalie voelde hare krachten bezwyken; bewusteloos staerde zy de vrouw aen, terwyl deze hernam:

- Gy hoort, meisje, hoe de zaken staen, gy zult my betalen en dan maer dadelyk van hier weggkomen.

De rampzalige hoorde nauwelyks wat men haer zegde; doch de vrouw schudde haer uit hare bedwelming en liet haer verstaen dat er oogenblykelyk aen de vereffening der schuld moest gedacht worden.

De ongelukkige weende en kermde, maer hoe uitkomst vinden!..? Eindelyk viel zy voor de huisvrouw op de knieën en bad om hulp en redding.

Die vrouw moest aen zulke tooneelen min of meer gewoon zyn, want de hertscheurende woorden des meisjens schenen haer in geenen deele te ontroeren. Zy sprak op norschen toon voort:

- Wat gy hier schuldig staet, kunt gy met het kleed, dat gy daeraen hebt, omtrent betalen; trek uwe oude vodden weêrom aen, en kuisch u dan van hier maer weg.

Terwyl zy dit voorstel maekte, had zy reeds hand aen werk geslagen om het nieuwe zyden kleed, dat Alfried voor Amalie gekocht had, uit te rukken.

Amalie was zoodanig aengedaen dat zy de vrouw zonder eenigen tegenstand begaen liet. Zy trok hare oude kleeding van nederig waschmeisjen weêr aen, verliet het huis, waer zy eenen zoo noodlottigen voet had ingezet, begaf zich, overladen van schande, onder den blauwen hemel, zonder te weten waer zy eenen steen vinden zou om haer hoofd op te laten rusten!...

Zy doolde lang, zeer lang rond, bewusteloos waerof zy hare stappen heenrigtte. Haer hoofd gloeide! Het scheen haer by poozen toe dat hare zinnen verwarden!.. Toen zy aen haren ouden vader en aen hare brave zuster dacht, kwam het haer voor dat alles om haer heen omtuimelde! Zy rukte zich de haren uit het hoofd, en vlood voort! voort! immer voort! als hadde eene onverbiddelyke hand haer aangestuwd, en als riepe eene helsche stem haer na: Vlied! vlied!... draeg uwe schande verre van het gapende graf uws gryzen vaders!...

Het sloeg middernacht op de torenklokken. Amalie deed zich vruchteloos geweld aen om nog verder te dompelen; zy zeeg in een afgelegen straetjen der stad op een plankier neder.....

Daegs na het feest by mynheer van Schoer had Willem van 's morgens vroeg zyn paerd laten inspennen en besloot al de policiebureelen te bezoeken om inlichtingen jegens Amalie in te winnen. Na lang te vergeefs gezocht te hebben werd er hem in het voorgeborgte M..... bericht dat aldaer ergens een meisje moest verblyven, dat wel het voorwerp zyner opzoekingen zou kunnen wezen; met behulp des politiebeamten kwam men weldra op het regte spoor.

Hoe gelukkig waende zich Willem! hy zou het meisje weêr naer zyne familie brengen! hy zou by die gelegenheid met Nella, met haren vader kunnen spreken! en hy zou het gansche gezin uit de ellende helpen! - Nog acht dagen en hy werd meerderjarig; hy zou over zyne fortuin kunnen beschikken, en zyn vader zou zich niet langer tegen zyn huwelyk met Nella mogen verzetten!...

Met dit hoopvolle vooruitzicht kwam de jongman voor de aengeduide wooning en op de vraag of daer zoo en zoo geen meisje huisvestte, kreeg hy ten antwoorde!
- 'Zy is over eene halve uer van hier vertrokken; haer minnaer is naer Parys gereisd en wy konden het meisje, zonder vergelding, niet langer hier houden.'

Willem wilde met alle geweld van de huisvrouw weten, waerof het meisje heen gegaen was; maer te vergeefs drong hy er op aen, men wist hem geene inlichtingen te geven.

Waer zou hy Amalie nu opzoeken! hoe zou hy nu gelegenheid vinden by den ouden vader te komen! hoe

zou hy nu Nella van de opregtheid zyner liefde overtuigen!..... - Hy zag er geene uitkomst aen.

- O noodlot! gy zyt een onverbiddelyke tyran! morde de jongeling, terwyl by in zyn rytuig stapte en moedeloos naer zyne wooning terug reed.

XIV.**In het gasthuis.**

Terwyl de policie des nachts hare ronde in de straten van Brussel deed, had zy een jong meisjen, in eenen erbarmlyken toestand, op een plankier vinden liggen.

Men had het ongelukkige schepsel naer het policiebureel gebragt, en, na onderzoek, verklaerde de geraedpleegde geneesheer dat de lydster door eene hevige hoofdkoorts was aengedaen en oogenblikkelyk naer het gasthuis moest overgevoerd worden.

Op dit oogenblik was zy eenigzins tot haer zelve gekomen; men vroeg haer wie zy was, waer zy woonde... maer, zy had, uit vrees haren vader door hare schande te bezwalken, noch haren naem, noch hare woonst opgegeven, maer het verblyf van Marianna, de waschvrouw, aengeduid.

Marianna was in den voormiddag des volgenden dags naer het gasthuis ontboden geworden, had daer de rampzalige in den deerlyksten toestand erkend en was oogenblikkelyk naer Nella gesneld, en, den zelfden

avond nog, zaten beide vrouwen aen de sponde der zieke, die nu reeds door toenemende koorts buiten staet was nog iemand te erkennen.

Nella kreeg verlof om den ganschen nacht by hare zuster te waken; maer wat het meisje daer dien nacht by de ziekesponde leed, zou geen mensch kunnen bevroeden!

Marianna moest intusschen by den ouden vader Goents blyven, want sinds de verdwyning zyner jongste dochter was de oude man ydelhoofdig, ziekelyk, en hy poozen zoo geweldig krankzinnig dat hy door het venster springen wilde.

In dien toestand had Nella haren vader niet kunnen alleen laten en was dan ook sinds Amalies vlugt niet meer naer het werkhuis geweest en had dus ook geene winst meer ingebracht. De weinige spaerpenningen waren aen het onderhoud des zieken vaders besteed, en de uiterste armoede heerschte nu weêr in het huisgezin Goents.

Armoede hadden zy reeds doorgestaen.

Ziekte hadden zy reeds op de wreedste wyze beproefd.

Maer, armoede! ziekte! - en schande!.... dit was te veel! - .....

Na den pynlyken nacht by de sponde der zieke en misdadige zuster doorgebracht te hebben, wilde Nella des morgens het gasthuis niet verlaten vooraleer de uitspraek der geneesheeren over den aerd der ziekte harer zuster te kennen. En toen zy van dezen vernam dat ‘zeer waarschylyk’ de lydster niet zou te redden zyn, snelde zy van dit tooneel van smarten naer een ander dat haer al zoo hevig de ziel verscheurde!...

Zy ging haren ouden vader helpen en troosten? - Armoede! ziekte! en schande!....

Die vreeslyke woorden klonken gestadig in het oor van het meisje, dat nu onder dien te zwaren last van onheilen de veêrkracht harer zoo kloeke ziel overmand gevoelde!

Zy ook, de moedige, de krachtige Nella, die haren vader, hare moeder, haren broeder en hare zuster in lyden had bygestaen, zy, die de pynlyke reis uit Vlaenderen naer de hoofdstad had gewaegd, zy, die sinds zoo lang onverschrokken ten stryde stond tegen het monster der armoede, zy! zy viel nu ook verpletterd neder!.... Zy ook verloor nu alle hoop... en aenriep, als eenig reddingsmiddel, den dood!.....

XV.**Vader van Schoer en zyn zoon Willem.**

Het was een heerlyke zomermorgend.

Vader van Schoer zat in zyn kabinet. De heldere julizon rees majestatisch boven de hooge en breede magazynen, die zich achter zyne prachtige wooning verhieven. De vogelen zongen lieflyk en zoet in het verkwikkende loover van den bekoorlyken lusthof. De moeder-vogels leerden hunne jongen vliegen en spelen. De grond wemelde van de beweging der kleinere wereld, die, voor de meeste menschen-oogen, ongemerkt in de grootere wereld leeft.

Alles was om den diepnadenkenden koopman verheven schoon!

Maer hy ontwaerde niets van al die verrukkelyke pracht der natuer. De man bleef, door gansch stoffelyke overwegingen, van alle zedelyk genot afgetrokken. Hy had zich door zynen boekhouder de balans der rekeningen laten voorleggen; hy doorbladerde al de registers, maekte en hermaekte de uitkomsten en naer mate hy dit werk voort-

zette, scheen er eene hel van wroeging in zyne ziel te ontbranden.

Na elk nieuw bewys dat er geene zuivere uitkomst aen zyne zaken meer te krygen was, groeide zyn angst aen; zyne ontroering werd heviger en het lyden teekende zich klaerder op zyne wezenstrekken af.

Hy stond van zynen stoel op, wandelde hevig de kamer op en neêr.... rekende nogmaels.... sloeg pynlyk de handen aen het hoofd.... en sprak, in zyne razerny, vervloekingen tegen zich zelven uit!.....

‘Helaes! donderde zyne stem, hoe zal men my bespotten!’ Hoe zullen de ‘valsche’ vrienden, die my laffelyk vleiden, my nu vluchten en verachten!..... Hoe zal men in stad met voldoening van huis tot huis vertellen dat Van Schoer gesprongen is!.... O! hoe help ik my uit dezen neteligen toestand!....

En hy liet zich als uitzinnig van spyt en wroeging op eenen leunstoel nedervallen.

En myn zoon! - zoo ging hy na eene poos voort - myn zoon zelf verlaet my!.... Hy wil geen huwelyk met Mejuffer de Wallin aengaen!... Heden nog bereikt hy de meerderjarigheid!... Ha, hy heeft op dezen dag gewacht om zich van my te verwyderen!....

En eene vervloeking tegen den zoon bleef hem op de lippen toen er zachtjens aen de deur geklopt werd.

Het was Willem, die met de grootste belangstelling zyns vaders wegen had gadegeslagen, en nu in den nood zynen vader vinden kwam om hem te bewyzen dat hy den naem van ‘ontaerden’ zoon, dien Van Schoer tegen hem op den avond van het feest had uitgesproken, niet verdiende.

- Wat verlangt gy, vroeg hem Van Schoer, terwyl hy zynen zoon grimmig aengrynsde.

- De gunst om u een voorstel te mogen doen, vader, antwoordde Willem op zachten en zeer beleefden toon.

- Een voorstel! een voorstel! gromde Van Schoer. - En zich op eens bedenkende:

- Zult gy met Mejuffer de Wallin trouwen? vroeg hy.

- Nooit, vader! antwoordde de zoon met nadrukkelyke stem; ik heb u reeds vroeger deswege myne meening regtzinnig gezegd. Eene vrouw is voor my geene koopwaer! de gansche wereld moge uit speculatie-geest trouwen! voor my blyft het huwelyk immer een heilige band! een bovenaerdsch gevoel dat twee zielen aen elkander snoert! dat twee levens in een smelt en tot doel heeft de opregt lievende zielen gelukkig te maken!....

De vader schokschouderde en glimlachte als wilde hy zyn medelyden met den zoon laten blyken; vervolgens sprak hy op spottenden toon:

- Zoo, zoo, gy zult dan immer een droomer, een hersenschimmig mensch blyven! En die liefde, dit hemelsch gevoelen dat twee zielen aen elkander snoert en zalig maekt, hebt gy welligt in die straetloopster gevonden, welke gy op het feest onder uwe bescherming naemt?

- Ja, vader, bekende Willem, terwyl hy met zekere fierheid het hoofd verhief; met die vrouw trouwen zou myne vurigste wenschen bekroonen, maer zy verstoot myne liefde, zy wyst myne huwelyksvoorstellen van der hand....

Vader van Schoer scheen door die verklaring getroffen, en hopende by die omstandigheid zynen zoon nog tot mejuffer Eugénie over te halen, waegde hy het nogmaels te zeggen:

- Weldan, Willem, trouw met mejuffer de Wallin.

Maer Willem had liever dit punt niet weêr aen te roe-

ren; hy begeerde tot de zaek, die hem by zynen vader geleidde, over te gaen, en verklaerde aldus:

- Vader, als ik tot u kwam was het niet om over huwelyksplannen te spreken, maer wel om u een voorstel betrekkelyk uwe handelszaken te doen. Ik verlang uwen handel, zoo als hy op den huidigen dag staet, met *actif* en *passif* over te nemen. Heden word ik meerderjarig; de voogdyraed moet zich vereenigen en wy zullen maer dadelyk alles by kontrakt in regel brengen; gy zult het toezicht van het huis behouden en my in alles met uwe rype ondervinding behulpzaam wezen.

De geruïneerde koopman stond verslagen, en aenzag zynen zoon met verwondering.

- Maer, Willem, sprak hy eindelyk, weet gy wel in welken toestand myne zaken staen?

- Ik geloof ja, vader, hernam Willem.

- Weet gy wel, myn zoon, vervolgde de vader, dat ik hier op myne boeken een te kort van ruim honderd duizend franken aenstip?... en zoudet gy?...

- Ik zal alles uitbetalen, antwoordde Willem, om u van de schande te redden, te moeten bankroet gaen, en het huis van Schoer, dat sedert twee eeuwen onafgebroken volle vertrouwen in den handel verdiende, regt te houden.

- O myn zoon, gilde nu de vader, hoe zeer had ik my ten uwen opzichte bedrogen! Ik meende dat gy.... En Willem onderbrak:

- De handelszaken en de verkeerung met vrienden, die er in den echten zin des woords 'geene' waren, hebben u al te druk bezig gehouden, vader, om my te leeren kennen; gy hebt nimmer acht op my kunnen geven; maer ik hoop, voortaan zullen wy betere vrienden wezen, voortaan zullen wy te samen over de belangen van het huis van Schoer beraedslagen.

De vader bezag den zoon met diepe ontroering en vroeg:

- En weet gy dan ook, Willem, dat myne vrienden my nu verlaten, dat allen stellig weigeren my te helpen?

- Daerin ligt niets buitengewoons, vader, antwoordde Willem, al de vrienden die u omringden om u te vleijen en te streelen, deden zulks om voordeel te trekken uit de wanorde welke zy zelven in uwe zaken wisten te brengen.

Vader van Schoer, die nu voor de eerste mael binnen zyn leven opregt scheen te bevroeden dat hy eenen zoon had, een kind dat hem zoo teêr beminde, was als uitgelaten van vreugde; hy drukte Willem met verrukking aen zyne borst, en beiden waren voor de eerste mael door elkander gelukkig!...

Nog den zelfden dag werden de noodige maetregelen genomen om alle vervolg tegen het huis van Schoer te staken; de schuldvorderingen werden uitbetaeld, de handel op eenen kleineren, maer vasteren voet ingerigt... En vader van Schoer berekende, met gegronde gissingen, dat, zonder onvoorziene tegenspoed, het gansche verlies op eenige jaren tyds kon weêr ingewonnen worden.

XVI.**Hoe de omstandigheden tot de lotsbestemming somwylen wonderlyk te samen loopen.**

Nella zat by de sponde haers ouden vaders hopeloos te weenen.

De gryze man had nu de tegenwoordigheid van geest hervonden, maer hy was zoo zwak, zoo lydend, dat het hem onmogelyk was zich op te rigten.

Nella zelve was zeer afgemat en verflauwd; sinds verscheidene dagen was het haer onmogelyk geweest naer het gasthuis by hare zuster te gaen; Marianna bragt haer des avonds tydingen, die immer slechter en wanhopender werden.

Amalie was, sedert men haer in het gasthuis gebragt bad, nog tot haer zelven niet gekomen; de koorts nam hoe lang zoo heviger toe, en daegs te voren hadden de geneesheeren openlyk verklaerd dat de lydster het tweede zevendagige tydvak der ziekte niet zou overleven. Maer dit had Marianna evenwel niet zoo uitdrukkelyk aen Nella gezegd.

De oude man vroeg intusschen aen Nella of Marianna nog geene tyding van Amalie had aengebragt, hoe of zy het nu toch stellen mogte en of zy niet weldra zou genezen zyn?...

- Nog niet, vader, antwoordde Nella, maer ik hoop dat Amalie nu toch reeds beter is.

- Maer zy had er immers geene schuld aen, niet waer Nella, vervolgde de vader, uwe vrees was overdreven? zy heeft ons immers toch niet onteerd!...

- O neen, vader, zuchtte het weenende meisjen, zy is plotselings ziek gevallen; en men heeft haer naer het gasthuis gedragen om haer te genezen.....

Uit het voorgaende gezegde blykt dat Nella, om haren vader eenen doodelyken angst te sparen, den waren toestand van Amalie had weten te verbergen. Zy had namelyk den ouden man doen gelooven dat Amalie des avonds, toen zy naer den winkel was gegaen, op straet eene plotselinge ziekte had gekregen en naer het hospitaal was overgebragt; zoo bleef hare schande voor den gryzen vader een geheim; die onschuldige logen was Nella door hare pligt voorgeschreven; hadde de man in der waerheid vernomen wat er gebeurd was, welligt hadde de last der oneer hem doen bezwyken!...

Willem, Marianna en Nella kenden de waerheid.

- Nella, ik heb zoo een geweldigen dorst, sprak de vader korts nadien, laet my eens drinken, myn kind.

Het meisjen rigtte zich pynlyk van haren stoel op, en zocht het huis rond om iets verkwikkends, om iets versterkends voor haren zieken vader te vinden; maer neen, er was niets in huis, zelfs geen druppel melks! niets dan water had zy den ouden zwakken man aen te bieden!

- Zoudt gy my ook niet een stukjen brood kunnen

geven, Nella, vroeg de lydende man verder, my dunkt dat ik honger heb...

En terwyl het meisjen met pynlyke zuchten het laetste stukjen brood uit de schappraei nam, vielen hare oogen op de banknoot van duizend franken, die haer door eene onbekende hand was toegezonden. Duizend franken! daer! en haer vader had honger!... Er was geen voedsel in huis!... zou zy niet!... o neen! nog liever van gebrek sterven!... - Het brood gekocht ten pryze der eer, zou immers de ingewanden verzengen!...

En zy sloot de lade weêr digt.

Zy reikte haren vader een tasjen water en een korstjen brood toe.

De oude man vroeg:

- Is er dan voor u nog iets over, Nella?

- Bekommer u niet om my, vader, antwoordde het meisjen, ik heb geen honger van daeg!

En zy viel krachteloos op haren stoel neder.

Op dit oogenblik stapte iemand langzaem den trap op. Het was Marianna; zy verscheen op het zolderkamertjen en hield eenen hoek van haren voorschoot voor de oogen om hare tranen te verbergen.

Vader Goents en Nella reikhalsden met pynlyk geweld naer Marianna en vroegen:

- Is zy beter?... Is zy?....

Marianna antwoordde niet, maer liet nu vry hare onderdrukte snikken door het kamertjen weêrgalmen.

Die handelwyze was beduidenisvol voor den vader en de zuster; beide gilden te gelyk!

- Zy is dood?... zy is dood!... En vader en dochter klemden zich met eene uiterste krachtingspanning in elkanders armen.

Marianna poogde hen nu te troosten, en op te beuren;

maer te vergeefs! de lyders gaven geen ander teeken van leven dan hevige stuiptrekkingen, die men als gewisse voorstekens der dood mogt aenzien.

Marianna zocht het kamertjen uit om eenigen versterkenden drank te vinden, en de gevoelige vrouw viel byna in onmagt als zy bemerkte dat er niets, gants niets in huis was. Nella had haer de uiterste armoede, waerin zy sinds eenige dagen verkeerden, verborgen gehouden; daegs te voren had zy haer nog verzekerd dat zy niets te kort hadden.

Intusschen wist Marianna niet hoe de bedwelmden uit hunne bezwyming op te roepen; zy waschte hunne polsen met koud water, besprengde hunne aengezichten; maer al hare poogingen bleven vruchteloos, en, in hare hopelooze verwarring, was zy op het punt dit tooneel van lyden en ellende te ontvlugten, toen er zachtjes aen de deur geklopt werd.

Marianna opende met bevende hand.

En Willem stond voor haer.

Een oogwenk was voldoende om den jongen heer alles te doen begrypen: Amalie dood! - Vader Goents en Nella verzwakt, uitgeput! - armoede! ziekte! en schande!....

Op Willems bevel ylde Marianna om eenen geneesheer, om sterke dranken en om voedsel!....

Intusschen bleef de gevoelige jongman by dit tooneel van menschelyke ellende verpletterd staen!

Maer hy kon niet begrypen hoe die uiterste armoede.... hy had immers duizend franken gezonden!... zouden zy dezelve niet ontvangen hebben! was hun dit geld door eene onregtvaardige hand ontvreemd!....

En terwyl hy daer zoo in angstige gissingen stond was een geneesheer toegelopen, die er na vele moeite in ge-

lukte de bezwymelingen met krachtige vochten weêr tot hun zelven te roepen.

Nella opende eerst de oogen en loosde eenen flauwen gil op het zicht van Willem en van den vreemden heer, die haer en haren vader zorgen toedienden.

Doch Marianna poogde haer gerust te stellen, haer zeggende:

- Wees kalm, Nella, mynheer Willem heeft eenen geneesheer geroepen omdat gy en uw vader in het grootste gevaer verkeerdet; nu zyt gy reeds beter, en vader Goents ook, zie, hy komt tot zich zelven! zie Nella, nu zyt gy weêr beiden gered!...

De vader en de dochter staerden immer sprakeloos rond.

Willem naderde tot by de sponde en bad:

- O brave man! deugdzame dochter! verschoont my, ik ben nalatig geweest, ik heb my op een anders zorg vertrouwd om u onderstand te verleenen, en men heeft u in ellende gelaten! het is myne schuld, hadde ik zelf u dit geld besteld, gy zoudet nooit zoo diep in smarten gezonken zyn!...

By het hooren dier woorden sparde Nella hare verglaesde oogen open, keerde zich eenigzins tot Willem en sprak:

- Die brief... met die banknoot... van duizend franken... was dan van u, mynheer Willem?...

En met alle geweld rigtte zy zich naer de lade en hernam met afgebrokene stem:

- Ziedaer, mynheer, wy zyn u wel dankbaer, maer wy kunnen dit geld niet aenvaerden!...

En zy reikte Willem, die met verslagenheid het meisjen aenzag, het biljet van duizend franken onaengeroerd over.

De heer doktor en Marianna begrepen vooreerst die zonderlinge teruggave niet, maer Willem sprak:

- Nella, gy mistrouwt my nog! nu, gy hebt regt; de beproevingen, welke gy reeds in het leven hebt doorstaen, de smart, waerby gy de bedorvene wereld hebt leeren kennen, gaven u, het is waer, volle regt my te mistrouwen! Maer heden, op dit plechtig oogenblik, by de zieksponde uws gryzen vaders, verklaer ik u dat ik u opregt bemin! dat gy myne ziel hebt getroffen toen ik u voor de eerste mael in de Vallei van Josaphat ontmoette! uw gelaet was my niet onbekend, gy kwaemt my voor als eene oude kennis, en van dan af was myne ziel aen de uwe verbonden!...

En nu, sprak hy na eene poos verder, nu gy my voor de eerste mael aenhooren wilt, nu zal ik u, in byzyn uws vaders, vragen of gy myne echtgenoote, of gy de gezellin myns levens worden wilt!...

Welke indruk zulke tael op de aenwezige persoonen maekte zou moeijelyk te beschryven wezen!...

De oude vader wreef zich te vergeefs den gerimpelden schedel om zyne zinnen byeen te krygen.

De heer doktor bewonderde de edelmoedige liefde des jongmans.

Marianna kon niet gelooven wat zy hoorde.

En Nella blikte ten gronde, terwyl zy met bevende stemme Willem om vergeving bad.

- Zoo ik aen de opregtheid uwer liefde heb durven twyfelen, mynheer, sprak zy eene poos nadien, zoo was het omdat de afstand tusschen ons zoo oneindig groot is; gy zyt ryk en vermogend en ik, ik ben een arm, een doodarm meisjen... Daerom geloof ik heden nog uw edelmoedig voorstel te moeten van der hand wyzen; gy zoudt u om my ongelukkig maken en gy verdient dit niet, gy

zyt daerom te edelmoedig en le eerlyk... Myn vader en ik, wy zullen.... ja, wy zullen.... ons lot nu tot het einde dragen!....

En zy besproeide Willems hand met eenen vloed van warme tranen.

Willem hernam:

- Ik zal u geene bezweeringen doen, Nella, gy zult uwen vader gehoorzamen, niet waer; welnu, aen hem zal ik u ten huwelyk vragen.

En zich tot den gryzen man wendende, sprak hy:

- Vader Goents, gy hebt het regt niet te weigeren dat ik u en uwe dochter gelukkig make. Het geldt hier geene alledaegsche liefde, maer eene bestemming van den Alwyzen, eene beschikking van de eeuwige Voorzienigheid!... Heden ben ik meerderjarig geworden, heden heb ik den handel myns vaders overgenomen, en heden ook zal ik het geluk hebben de geliefde myns harten tot vrouw te verkrygen!

De oude vader, door die zielroerende woorden diep getroffen, drukte den jongeling de hand, bezag zyne dochter en sprak:

- De wille Gods geschiede!...

En Nella herhaelde met begeestering:

- De wille Gods geschiede!

Willem drukte den ouden man aen zyn hart en zoende zyne aenstaende bruid.

En de wille Gods was geschied! - Het ideële beeld dat zoo dikwerf voor Willems geest was verschenen en zyne ziel had bekoord, stond nu in de wezenlykheid, als zyne aenstaende bruid, voor hem!

XVII.**Slot.**

De laetste zomerdagen van het jaer 18.. waren getuigen van het aendoenlyke huwelyksfeest van mynheer Willem van Schoer en mejuffer Nella Goents.

De echtgenooten vonden in hunnen huwelyksband de vervulling van al hunne wenschen... wenschen die zich besloten in de zielsbegeerte elkander voor immer te bezitten, voor malkander te leven, en gelukkig door elkanders geluk te wezen!...

De herfstvlagen woerden uit... De winter vierde zyne strengheid den teugel, en op einde der volgende lente greep er in Willem van Schoer's huis een regt verheugend feest plaets.

De geboorte van een zoontjen had daer aller harten tot zalige vreugde gestemd!

De moeder achtte zich door den aanblik van het lieve, poezelige wichtjen rykelyk beloond voor al de smarten, welke zy voor hetzelfde had moeten verdragen.

De vader verbeeldde zich reeds in de toekomst het

bemide zoontjen met al de bevalligheid en met al de deugden der moeder te zien pryken.

Marianna, die nu in het huis van Schoer als *gouvernante* een vry hoog woord voerde, was als zot van blydschap, omdat het klein toch zoo net aen moeder geleek als twee druppelen water aen elkander.

Marianna's echtgenoot, die als opzichter der magazynen by van Schoer eene aenzienlyke daghuur won, kon er niet van over dat zyne vrouw hem toch nooit het genoegen had gegeven hem 'papatjen' te laten worden.

En de twee oude vaders dan! - Papa van Schoer en grootvader Goents betwistten' zich den tyd om te zien of het manneken nog niet lachte... of het nog geene kennis droeg... of het nog geene koekjes zou kunnen in zyn handjen nemen... of...

En als het manneken dan loopen leerde... en als het dan loopen kon!... dan namen de twee grootvaders het elk by een handjen en leidden zoo den jongen afstammeling in den hof op de effendste wegeltjens, op de mosperkskens en lieten den kleinen maer immer voortpikkelen!

En als hy dan klappen kon!... dan was het te doen om te weten wat het knaepjen liefst zeggen kon: 'Grandpapa van Schoer, of wel grootvader Goents'!...

En zoo verheugden zich de twee oude vaders in de zalige hoop der toekomst van hun nog zoo klein nakomelingsken.

Het geluk van Willem en zyne gade Nella kent geene palen. De handelszaken gaen opperbest en iedereen is lachend en te vreden in het huis van Schoer.

De zotte weelde en modezucht zyn vervangen door eenvoud en huislyke deugd, en vader van Schoer zelf bekent nu dat het zóó oneindig beter is.

Wy sluiten hier ons verhael met de overtuiging ‘dat koene zielen, van aardsche kleinigheden ontdaen, wonderlyke daden in het leven vermogen te volvoeren, als zy alleen hare edelere, hare hoogere bestemming volgen.’

EINDE.